Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 248 (13962) | 1972 оной октябриин 20, пятница | Сэн 2 мүнгэн

...ЭБХИ ҮҮСХЭЛДЭ — ...РГЭН ХАРГЫ!

...СР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн агууехэ һайн... ...дүргэлхэ бүри совет хүнүүдэй политическэ эдэбхинь ...эшэлнэ, ажалайнь эршэ бүри шангадана, социа... ...рысөөнэй долгин үргэдэнэ. хүсэ нэмэнэ. Энээ... ...ай республикын ажалшадай ажалай дүнгүүд эли ...гаршэлнэ. Совет арадуудай хани барисаанай гай... ...та ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа про... ...ностиин хүдэлмэришэд, хүдөөгэй ажалшад амжал... ...ар дүүргэжэ байнхай. Хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, ...уялгаяа тэдэнэй заатагүй дүүргэхэ байһаниинь ...гүй.

...зуура эгээ мүнөө үедэ, үнгэрһэн ажахын жэлэй ...нгүүдэй согсологдожо байһан үедэ, саашанхи зо... ...тодорхойлжо, хойто жэлэй ажалай амжалтын ...һуури тухай бодомжолхо гээшэ манай ажалшадай ...болонхой. Теэдшье энээн тухай Агууехэ Ок... ...социалис революциин 55 жэлэй ойдо зорюул... ...анууд соогоо түрэл партимнай һануулна.

...урьдань харюу болгон республикымнай хүдөө ...ажалшад мал ажалай ашаг шэмые бүри ехээр ...болохо гэһэн шэнэ үүсхэл гаргаба. Хяагтын ай... ...Алтайн совхозой һү һаалиин фермэнүүдэй хүдэл... ...шэд малай үбэлжэлгын 7 һарын туршада үнеэн ...1250 килограмм һү һааха гэһэн социалис уял... ...дээрээ даажа абаад, үбэлэй үедэ һү элбэгээр ...болохын, мүн гүрэндэ ехээр тушаадаг болохын ...социалис мүрысөө дэлгэрүүлхые уряалба. Тиихэ... ...нэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой мал ажалай ...рилэгшэд намар-үбэлэй үедэ шахалганда табиг... ...малай толгой бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр ...1000 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ, энээнэй ...мяха гүрэндэ тушааха түсэбые, мүн түсэбһөө га... ...һэн даабарине амжалтатайгаар дүүргэхэбди гэ... ...ээр уялга абаад, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхы... ...гэй ажалшадта хандаба. Тэдэнэй хандалга ма... ...тын үсэгэлдэрэй номерто толилогдонхой.

...убликын түрүү малшадай үүсхэлые КПСС-эй об... Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет һайшаа... ...малай үбэлжэлгые эмхитэй гуримтайгаар үнгэргэ... ...малай ашаг шэмэ үбэлэй үедэ бүри ехээр абадаг ...гүрэндэ тушаахын түлөө социалис мүрысөө ...дай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхыень партиин рай... ...дые, аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые, ажа... ...дай партийна организацинуудые, хүтэлбэрилэгшэ... ...талба. Энэ һайн һайхан үүсхэлэй удха шанарые ...дта гүнзэгыгөөр ойлгуулжа, үбэлэй үедэ ехэ һү, ...ха абахын түлөө эршэмтэй тэмсэл эмхидхэхэ гээ... ...шухала зорилго болоно. Тиигээд абаһан уялгаяа ...татайгаар дүүргэхынь тула малшадта шухала хэ... ...эрхэ нүхэсэл байгуулжа үгэхые оролдохо хэрэг...

...талаар Алтайн совхозой һаалишад, «Сибиряк» ...мал адуулагшадай дүй дүршэлһөө халан аба... ...һайн һайхан юумэнүүд олон. Жэшээнь, тэдэнэр ...хүшэр ажалые оньһожоруулха хүдэлмэри дүүргэ... ...йна, малай байрануудые үбэлжэлгэдэ бэлдэнэ, ...буйлуулха түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно. Мүн үб... ...ээл, илангаяа сенаж, ногооной гурил гэхэ мэтэ ...ехэтэй тэжээл ехээр бэлдэгдээ.

...нэгэ һайн талань гэхэдэ, эндэхи малшад һана... ...хүрэхэ, хэлэһэнээ бэелүүлхэ байһандаа батаар ...Ехэ һү, ехэ мяха абаха һайн эрхэ байдал бай... ...хадаал тэдэнэр тиимэ ехэ этигэлтэй, зоригжон... ...байха бшуу. Ажахынуудай партийна организацинуу... ...хидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри инмэл үрэ ...дые туйлаха зэргэтэй.

...ажахынуудтал адли эрхэ байдал байгуулха арга ...колхоз, совхоз бүхэндэ бии. Үбһэ тэжээлэй ...нэмээхын тула һолоомоёо поли дээрэһээ сүм ...улжа абаха хэрэгтэй. Гадна үбэлэй үедэ тэжээл ...алгыс нарин нягта хиналта доро табиха, бүдүүн ...буйлуулжа малда үгэхэ, бүлеэн уһаар уһалха, ...байра дулаалха гэхэ мэтын ажалые мүнөөнһөө ...үрдихэ ябадал ехэхэн удха шанартай байха.

...жэлгын үедэ малшад тухай онсо анхарал хан... ...даха зэргэтэй. Гэр һуудалай талаар, худалдаа най... ...эмнэлгын ба соёлой талаар малшадые хангалга ...ёһоор урид хараалагдаһан болзор соогоо дүүр... ...байха ёһотой. Илангаяа холын отара, гүүртэ... ...эгүүр байрладаг малшад нимэ хангалга түрүү... ...жээбдэ абажа байха болоно.

...ажалые саашадань түргөөр хүгжөөхэ хэрэг мал... ...оролдолгоһоо, тэдэнэй үнэн сэхэ ажалһаа болодог ...ааб даа. Тиимэ дээрэһээ эгээл хүндэтэй, дүршэл... ...тын ажалда харюусалгатайгаар хандадаг лэ хү... ...малшан болгогдодог ааб даа. Энэ заншалай һай... ...игдажа байхын хойноһоо нарин хиналта пар... ...организацинууд хэжэ байха уялгатай.

...ай үбэлжэлгэ эхилбэ гээшэ. Теэд олон ажахы... ...энэ талаар бэлэдхэл үшөөл хангалтагүй гэжэ ...ээр. Малай дал хорёонууд удаанаар заһагдана, ...гдэнэгүй, ядахадаа малшадай байха гэр байрада ...арал хандуулагдана, тэжээл буйлуулха түхеэ... ...ууд мүн лэ тодхогдоногүй. Имэшүү ...алнуудые тоолохо болоо һаа, олон байха. Ажахын ...рилэгшэд, мэргэжэлтэд, мүн малшад өөһэдөөшье ...гэдэдэ анхаралаа хандуулжа, эртэнһээ заһаха, зай... ...е оролдохонь тон шухала. Дээрэ ортолгын хой... ...муу гэжэ мартажа болохогүй.

...айн совхозой һаалишадай, «Сибиряк» колхозой ...адуулагшадай олоной үмэнэ хэлэһэн үгэ хүндэтэй, ...абаһан хэрэгынь аша үрэ ехэтэй байха. Тиимэһээ ...үсхэлынь үргэнөөр дэмжэгдэжэ, һайшаагдажа, бү... ...алишадай, мал адуулагшадай хүндэтэй хэрэг бо... ...социалис мүрысөөнэй эршые улам хүсэтэйгөөр ...улха байһаниинь найдамтай. Тиигэжэ республи... ...малшад СССР-эй, мүн Буряадай АССР-эй бай... ...һаар 50 жэлэй ойдо хубита бэлэгээ асарха юм.

...ЭРИД БУРУУШААЛ

...хотонуудай — ...Ленинград, Киев, ...Одессэ болон ...молиин, баатар-хэ... ...Брестын, тэрэшэлэн ...ороноо хамгаалгын ...дайнай үеэр эгээн ...алда ороһон горо... ...Минскын, Харько... ...урскын, Воронежой, ...ой, Брянскын, До... ...Смоленскын, Орё... ...Ростов-на-Дону хотын, ...ийскын хүн зоной ...ар, тэдэнэй үмэ... ...тус хотонуудай ажал... ...депутадуудай Сове... ...гүйсэдхэхэ комите... ...етнамда америкаа ...ай гаргажа байгаа ...шэнэ аашануудые ...буруушааһан хамтын ...тунхаглаба.

...-гэй районуудые ...ай авиациин зэрлиг ...ээр бомбодожо бай... ...буруушааһан эрид бу... ...мэдүүлгэ дотор

...эсэргүү дайнай ...ябуулгануудые бо... ...Урда Вьетнамһаа ...ба тэрэнэй союз... ...сэрэгүүдые үгэ ...ээр сүм гаргаха, бэеэ ...байдалтай байха, ...байдал өөһэдөө бүрин тодорхойлхо вьетнам арадай эрхыень хүндэлхэ эрилтэ табинабди гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

***

Ленинградтахи «Спутник» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд ДРВ-гэй амгалан городууд ба тосхонуудые американ авиациин бомбодолго эрид шууд буруушаана. Ээрхэг түримхэй ябуулга дары болюулха, США-гай бүхы сэрэгүүдые Урда Вьетнамһаа, Лаос ба Камбоджоһоо гаргаха эрилтэ буруушаалай митинг дээрээ табиба.

Индохитадтахи американ ээрхэг түримхэй ябуулгые буруушааһан митинг мүн Котляковой нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводто болоо.

***

Индохитадай арадуудтай һаналаа нэгэдэн талархалгын митинг октябриин 17-до Москвагай мүлилгын станогуудай заводто болобо.

Митингдэ хабаадагшад баатар габьята вьетнам арадтай һанал нэгэтэй байһанаа элирхэйлһэн шиидхэбэри үндэр дуугаар баталан абаа.

(ТАСС).

АЖАЛДАА КОММУНИС ЁҺООР ХАНДАЛГЫН ҮЛЬГЭР ЖЭШЭЭ ХАРУУЛДАГ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ АЛДАР СОЛО!

(Агууехэ Октябриин 55 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай уряануудһаа)

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай дунда СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ союзна республиканудта зорюулагдаһан долоон хоног үнгэргэгдэнэ. Үргэнөөр дэлгэрһэн энэ мүрысөөндэ токарна станогой патрон хэдэг цехэй фрезеровщик Аграфена Феоктистовна Рыжакова түрүүлжэ ябана. Тэрэ нормоёо хододоо 125 процентээр дүүргэнэ.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МЯХА, ҺҮ, ҮНДЭГЭ ТУШААХА ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

1972 ОНОЙ ОКТЯБРИИН 16-най МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн
Баргажанай	64	101	3 дахин
Баунтын	88	99,7	—
Бэшүүрэй	72	79	130
Зэдын	73	92	93
Яруунын	64	85	114
Загарайн	64	78	204
Захааминай	78	98	—
Кабанскын	83	87	123
Хэжэнгын	55	85	114
Хурамхаанай	67	92	3 дахин
Хяагтын	83	82	151
Мухар-Шэбэрэй	73	85	102
Ахын	88	118	—
Прибайкалиин	77	87	100
Хойто-Байгалай	65	195	—
Сэлэнгын	59	84	22 дахин
Түнхэнэй	69	107	105
Улаан-Үдын	73	84	120
Хориин	54	89	115
Республика бүхыдөө:	72	87	114

1973 ОНОЙ ТҮСЭБӨӨР...

Баргажанай аймагай «Путь Ленина» колхозой загаһашад байгша оной октябриин 1-дэ жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ. Загаһашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргахада, И. И. Башаровой хүтэлбэрилдэг бригада 1490 центнер загаһа гүрэндэ тушааһан байба. Ажалдаа эрхим амжалта туйлаһанайнгаа түлөө И. И. Башаровой бригада РСФСР-эй загаһанай ажахын министерствын дамжуулгын вымпелдэ, мүнгэн шанда хүртөө. Гүрэндэ 1100 центнер загаһа тушаагаад, жэлэйнгээ даабари гурбан һараар уридшалһан А. С. Кузнецовой хүтэлбэрилдэг бригада колхоз дотороо хоёрдохи һуури эзэлжэ ябанхай.

Мүнөө тус колхоз 1973 оной түсэбөөр загаһа гүрэндэ тушаажа үргэлжэлһөөр.

И. КУЗНЕЦОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭН

Дэрээнэй совхозой хоёрдохи отделенидэ ахалагша хонишон Аграфена Бубеева удаанай соло суудa ороһон. Һүүлшын табан жэлэй туршада 100 эхэ хонин бүриһөө зууһаа үлүү хурьга абадаг. Энэ отарада табан хүн хүдэлмэрилнэ. Булта залуушуул. Жэлдээ нэгэ хонишониинь Москва хото СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ ошодог. Мүнөө жэлэй социалис мүрысөөнэй дүн бүришье һайн. Абаһан уялгануудаа бултыень дүүргээ. Энэнэйнь түлөө совхозой дирекци, партком отарын хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэндэ Москва ошохо путёвко барюулба.

Энэ отарын хонишод үбэлжэлгэдээ эртээнһээ һайнаар бэлдэнхэй. Газаань юһэн сомоо үбһэн, байра байдалынь заһабарилагданхай. Аграфена Бубеева мүнөө жэлдэ бүришье һайнаар хүдэлнэ. Һаяхан аймагай газетын редакцида болоһон түрүү хонишодой уулзалгада хабаадалсажа, транзистор, грамотада хүртэбэ.

— СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе ехэ амжалтатайгаар угтахын тула бидэ үндэр уялгануудые абаа һэмди, — гээд Аграфена Бубеева хөөрэнэ. — Мүнөө жэлэй үбэлжэлгэдэ 630 зуһаг хони тушаажа абаабди. Эдэ хонидһоо хурьга абаха гээшэ хүшэр юм. Тиибэшье бидэ 100 хонин бүриһөө 102 хурьга абаха социалис уялгатайбди. Энэ отарада комсомолшууд Дарима Жигжитова, Зина Бадмаева ажаллана. Эдэ басагад ажалдаа оролдосотой, яһала шадамараар хүдэлмэрилнэ.

—Малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, абаһан социалис уялгануудаа бултыень дүүргэхэ арга боломжонууд бии, — гээд Аграфена Бубеева хөөрөө һэн.

Ж. БАДАЛАЕВ,
Хурамхаанай аймаг.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭБЭ

Вагонуудай миин байха сагые 5 часаар хороохо. Энээнэй ашаар вагонуудта ашаа ашаалха жэлэйнгээ даабари-2 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ — нимэ социалис уялга түмэр замай Улаан-Үдын станциин коллектив бүри жэлэй эхиндэ абаһан юм. Энэ хүсэл зорилгоёо бэелүүлхын тула эдэнэр тон эдэбхитэйгээр хүдэлөө.

Байгша оной юһэ һарын дүн урмашамаар. Эдэнэр вагонуудай миин байха сагые 5,7 часаар хороожо, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 4 мянган вагондо ашаа ашаалжа, даабаряа 3 процентээр үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Эдэнэр СССР-эй 50 жэлэй ойн баярта зорюулан абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байһандаа урматайнууд.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. И. ЦЕЛОВАЛЬНИКОВ, И. А. ЛЕНЕЦ ГЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭНҮҮДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын хүдөө ажахыда үндэр мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэлгэдэ габьяатай байһанайнь ба аша үрэ ехэтэй научна-хүмүүжүүлгын ажал ябуулгынь түлөө хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые нимэ хүнүүдтэ олгохо:

Буряадай АССР-эй наука ба техникын габьяата ажал ябуулагша

Целовальников Иван Ильичтэ — Буряадай хүдөө ажахын институдай ниитэ-инженернэ дисциплинэнүүдэй кафедрые даагша, доцент, техническэ эрдэмэй кандидат.

Буряадай АССР-эй наукын габьяата ажал ябуулагша

Ленец Иван Анатольевичто — Буряадай хүдөө ажахын институдай һуралсалай хүдэлмэриин талаар проректор доцент, ветеринарна эрдэмэй кандидат.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной октябриин 19.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭНҮҮДЫЕ БУРЯАДАЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ИНСТИТУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын хүдөө ажахыда үндэр мэргэжэлтэ кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые нимэ хүнүүдтэ олгохо:

Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник

Дульбеева Мария Александровнада — жэжэ мал үсхэбэрилгын кафедрын доцент, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

Буряадай АССР-эй габьяата агроном

Ишигенов Иван Афанасьевичта — агрономическа факультедэй декан, доцент, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

Буряадай АССР-эй габьяата экономист

Мананникова Вера Петровнада — экономическа факультедэй декан, доцент, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной октябриин 19.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ИНСТИТУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын хүдөө ажахыда үндэр мэргэжэлтэ кадрнуудые бэлэдхэлгэдэ үни удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй **Хүндэлэлэй грамотаар** нимэ хүнүүдые шагнаха:

Балдаев Сергей Николаевичые—биологическа ба органическа химиин кафедрые даагша, доцент, биологиин эрдэмэй кандидат.

Баторов Бадма Нимаевичые — институдай парткомой секретарь, доцент, түүхын эрдэмэй кандидат.

Жанчипова Ирина Васильевнае — хари хэлэнүүдэй кафедрые даагша.

Иванов Матвей Бураевичые—КПСС-эй түүхын кафедрын доцент, түүхын эрдэмэй кандидат.

Кобец Михаил Семеновичые—эпизоотологиин кафедрын доцент, ветеринарна эрдэмэй кандидат.

Миронов Ким Дмитриевичые—институдай ректор, доцент, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

Старков Иннокентий Алексеевичые—зоологиин кафедрые даагша, доцент, биологиин эрдэмэй кандидат.

Тыжебров Петр Николаевичые—дээдэ математикын кафедрын ахалагша багша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной октябриин 17.

ХУРЯАЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ДҮҮРЭНТЭЭ

Ороной колхозууд, совхозууд хуряалгынгаа хүдэлмэри дүүргэнтэжэ байна. Зүүн районуудтахи ороһото ургамалнууд гол түлэб хуряагдаа. Таряашад мүнөө барайгар, хартаабха, саахарай свёкло, наран сэсэг, кукуруза, хлопок, улһаяа хуряана.

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэһэнэй ёһоор, орон доторхи ажахынууд октябриин 16-най байдалаар 342 мянган гектарай гэхэ гү, али бүхы плантацинуудай 84 процентын барайгар хуряагаад байба. Тиихэтээ хамта барайгарай поли дээрэ ерэхэ жэлэй ургасын һуури табижа эхилээ.

Ороһон болгогдохо кукуруза хуряагдажа дүүрэхэ дүхөө.

3917 мянгам гектар гэхэ гү, али тарилгын талмайн 86 процентын наран сэсэг үрэһэн болгохын тула хуряагдажа абтаба.

Хартаабха хуряалга дүүрэнтэбэ. 3252 мянган гектарай гэхэ гү, али бүхы талмайн 97 процентын хартаабха малтагдаад байна. Овощой бүхы талмайн табанай дүрбэн хубиин (848 мянган гектарай) ургаса хуряагдаа.

Таряашад ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури табижа байна. 25038 мянган гектарта намарай тарилга хэгдээ. 89197 мянган гектар намарай паар хахалагдаа.

ЗОРИГ БАДАРУУЛАГША ЖЭШЭЭ

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАСС). «Хүдэлмэришэд болон таряашадай засаг тогтоохо шухала шатын эхи табиһан, дэлхэйн революционно ба сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ социалис суртал бодолой нүлөөе нилээд үргэдхэһэн Совет Социалис Республиканудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой бүхы түрүү хүн түрэлтэндэ түүхэтэ шухала удха шанартай ябуулга болоно»,—гэжэ Аргентинын Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Херонимо Арнедо Альверес ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

«Социальна хүгжэлтын эгээл орёо асуудалнуудай нэгэн болоһон национальна асуудалые засаг гартаа абаһан пролетариадайл шиидхэжэ шадаха байһые социализм бодото дээрэнь тодоруулаа».

Тэрэшэлэн олон үндэһэ яһатантай гүрэн—Советскэ Союзай эмхидхэн байгуулагдаһан ушар империализмда дарлуулһан бүхы арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлдэ ехэ урмашал олгоо, олгохошье байха гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Национальна асуудал шиидхэхэ ленинскэ түсэбые бодото дээрэнь сэхэ шууд бэелүүлгэ тэрэнэй имагта шухала удха шанартайе тодоруулаа. Социалис общество байгуулха, бэхижүүлхэ, хамгаалха үедөө совет арадай дабажа гараһан хэсүү туршалганууд Совет Социалис Республиканудай Союз байгуулһан арадуудай, үндэһэ яһатадай, арад үндэһэтэдэй аха дүүгэй хани барисаае бүри ехээр батадхаа. Энэ холбоо барисаан совет арадай бүхы илалтануудые, илангаяа Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэхи илалтануудые хангаһан нүхэсэл болоо,—гэжэ КПА-гай ЦК-гай Генеральна секретарь хэлэбэ.

Гэхэ зуура, хаанта Россин түлюур ба гээгдэнги байһан арадуудай туйлаһан эдэ амжалтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, социалис хани нэгэдэлтэ арадуудай тус бүриин экономическа, социальна ба соёлой хүгжэлтэ эдэбжэлтэнь империалис дарлалтаһаа үшөөл хохидожо байһан арадуудта, гадаадын монополинуудһаа, нэн түрүүндэ США-гай монополинуудһаа дулдыданги зандаа байһан арадуудта зориг бадаруулагша жэшээ боложо, урмашал олгоно.

ТАСС.

ХИНАЛТЫН ШАНГААР ТАБИГДАБАЛ — БАЙГААЛИ БАЯН БАЙХА

Байгаали сахин хамгаалдаг хорин миллион гэшүүдтэй Бүхэроссин бүлгэмэй (ВООП) эдэбхитэдэй хэхэ юумэн дэлхэй дээрэ захагүй. Октябриин 18-да Москвада зарлагдаһан тус бүлгэмэй түбэй соведэй пленум тэрэнэй ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдые тодорхойлоо. «Байгаалиие саашадаа бүри һайнаар сахин хамгаалха ба байгаалиин баялигуудые ашагтайгаар хэрэглэхэ хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Верховно Соведэй IV сессиин тогтоолой үндэһөөр бүлгэмэй бэелүүлхэ зорилгонууд пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй IV сессиин тогтоолые ехэтэ һайшаажа, хүтэлбэри болгон абаад, байгаалиие бүри һайнаар сахин хамгаалхын, Эхэ оронойнгоо баялигуудые арьбадхахын тула өөһэдһөөнь дулдыдаха бүхы юумые ВООП-ой гэшүүд хэхэ байха гэжэ парти болон правительствые пленумдэ хабаадагшад найдуулба.

(ТАСС).

АЙЛШАЛАЛГА ДҮҮРЭБЭ

Албанай хэрэгээр Москва ерэһэн Египедэй Араб Республикын Премьер-Министр Азиз Сидки октябриин 18-да орондоо бусаба.

Египедэй Араб Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудай хиицхэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. Н. Пономарев болон бусад тушаалтад хүндэтэ айлшание үдэшээ.

Ниидэлгын талмай дээрэ Московско гарнизоной сэрэгүүдэй хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа. Харуулай начальник Египедэй Араб Республикын Премьер-Министртэ рапорт үгэбэ. Хани холбоото хоёр ороной гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдөө. Азиз Сидки, А. Н. Косыгин совет сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур ябаба.

Москвада ерэлсэһэн Египедэй гүрэнэй ажал ябуулагшад АРЕ-гэй Премьер-Министртэй хамта мордолсоо.

(ТАСС).

Орон соогуур аяншалжа байна

АЛМА-АТА. (ТАСС). Иранай шахиншах Мохамед Реза Пехлеви, тэрээнтэй хамта ерэлсэһэн тушаалтад, Иранһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд М. Р. Амир Теймур Казахай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ ошожо, Казахай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ С. Б. Ниязбековтэй, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Б. А. Ашимовтай хөөрэлдөө. Совет засагай жэлнүүдтэ Казахай ССР-эй туйлаһан амжалтануудтай хүндэтэ айлшание танилсуулба.

Удаа тээнь Иранай шахиншах Мохамед Реза Пехлеви, шахиня Фарах Пехлеви Казахай ССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ ошожо хараа. Хүндэтэ айлшад СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан экспозициие гол павильон соо хараба.

(ТАСС).

МЭДЭЭСЭЛ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум 1967 оной октябриин 18-да РСФСР-эй Верховно Соведээр һунгагдаһан РСФСР-эй Верховно сүүдэй этигэмжэ түлөөлэлгын болзорые РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй IV сесси болотор һунааба.

БҮГЭДЭНДЭ—ДУНДА ЭРДЭМ, ТЕХНИЧЕСКЭ МЭРГЭЖ…

„Залуушуулай бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда оролгые түгэсхэхэ, юрэнхы эрдэмэй һургуулиие саашадань хүгжөөхэ тухай“ б… „Техническэ мэргэжэл шудалалгые улам нарижуулан һайжаруулха тухай“ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй… „…зургаануудай зорилгонууд“ г… тогтоолнуудые дүүргэхын тула нютагай Соведүүдэй, арадай гэгээрэлэй ба техническэ мэргэжэл олгохо зургаануудай зорилгонууд“ г…

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, депутат В. А. САХЬЯНОВАЙ элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ

— Совет орондо социализм байгуулгын үндэһэ һуури дээрэ, — гэжэ Улаан-Үдын городой ажалшадай депутадуудай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ, депутат **В. П. Убеев** түрүүлэн абаһан үгэеэ эхилбэ, — бодото культурна революци хэгдээ. Соёл болбосоролой, эрдэм һургуулиин али тухай ехээр хүгжэһэниие, шэнэ совет хүнэй урган гараһаниие урдань харанхы мунхаг, гээгдэнги заха хизаар байһан Буряад оронoймнай жэшээ дээрэ бүришье тобойжо, тодоор хаража болоно. Республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ промышленностиин болон соёл культурын томохон гуламта мүн. Эндэ ганса дунда һуралсалай газарнуудые тоолобол, 40 мянган һурагшадтай 55 юрэнхы эрдэмэй һургуули, хүдэлмэришэдэй үдэшын 17 һургуули, техническэ мэргэжэл шудалалгын 13 училищи (ГПТУ), 17 техникум хүдэлнэ.

Бүгэдэ ниитын найман жэлэй һуралсал бэелүүлхэ, дунда һуралсалда оролгые түгэсхэхэ талаар городоймнай һургуулинуудта бага бэшэ оролдолго гаргагдажа байбашье, дутуу дунда зүйлнүүд үшөөл усадхагдаагүй.

Бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлхэ асуудал горсоведэй сентябриин 20-до болоһон сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Бүхы һурагшадта найман класс дүүргүүлхэ гэһэн хуули городто гүйсэд бэелүүлэгдээдүй. 1972 ондо дүрбэдэхи болон наймадахи классуудһаа 480 һурагшад гаража ошоһон, 16—30 наһанай 20 мянган хүдэлмэришэд 8 классай болон дунда эрдэмгүй гэжэ бүридхэлдэ абтаһан байна.

Эдэ олон залуушуулые үдэшын һургуулинуудта һургаха, техническэ мэргэжэл шудалалгын училищинуудта оруулха талаар тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай.

Бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлхэ тушаа үгтэһэн даалгабаринуудые дүүргэлтэ болгохын түлөө шэлэй заводой, «Электромашина» заводой, ЛВРЗ-гэй, мяханай комбинадай, нарин сэмбын фабрикын хүтэлбэрилэгшэд бодото хүдэлмэри ябуулна. Предприятинуудайнгаа дэргэдэ халаанай, үдэшын һургуулинуудые хүдэлгэхэ таарамжатай эрхэ байдал байгууланхай. Дунда эрдэмгүй хүдэлмэришэдые һуралсалдань һаадгүй хабаадуулхын тулада тогтоогдомол гүрэнэй хүнгэлэлтэнүүдһээ гадна, предприятинууд өөһэдынгөө зүгһөө урмашуулгын нэмэлтэ хэмжээнүүдые хараална. Бригада, цехүүд хоорондын социалис мүрысөөнэй дүн гаргахадаа, үдэшын болон заочно һуралсалда ябагшадай сэгнэлтэ, амжалтые анхаралдаа абалсадаг болонхой.

Гэхэтэй хамта бүгэдэ ниитын дунда һуралсал хүсэндэнь хүргэхэ хэрэгтэ хангалтагүйгөөр хандадаг предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд шүүмжэлэгдэбэ. Буряадай барилгын управлени, Хүн зоной ажаһуудал хангадаг министерствын, худалдаа наймаанай болон хамтын эдеэ хоолой эмхи зургаанууд ажаллажа байгаад, залуушуулай һураха ябадалда таарамжатай эрхэ нүхэсэл олгохые оролдоногүй, үдэшын һургуулинуудые эмхидхэхэ, илангаяа гэр байраар, түхеэрэлгэнүүдээр хангаха тушаа дээрэһээ үгтэһэн даалгабаринуудые дүүргэнэгүй. Иимэ харюусалгагүй ябадалда эсэс табиха шухала.

Залуу үетэниие һургаха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри һайжаруулха талаар эмхидхэлэй болон методическа ямар хэмжээнүүдые абабал зохисотойб гэжэ хэлэхэ зуураа, нүхэр Убеев хэдэн һанамжа дурадхалнуудые оруулба. Һургуулиһаа гадуурхи хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ, элдэб кружогуудые эмхидхэн хүтэлбэрилгэдэ үйлэдбэридэ хүдэлжэ байгаа инженер, техничүүдые, түрүү хүдэлмэришэдые хабаадуулбал, аша нүлөө ехэтэй, үхибүүдтэ һонирхолтой байгаа. Ондоо область, республикануудай жэшээгээр манай эндэхи дээдэ һургуулинуудта эдир математигуудай, биологуудай гэхэшэлэн кружок, һургуулинуудые хүдэлгэхэ арга манда бии, тэдэниие хүсэлдүүлхэ хэрэгтэй.

Улаан-Үдын 46-дахи дунда һургуулиин директор **Г. И. Лучникова** коллективэйнгээ ажал хүдэлмэриин дүн дүршэл тушаа гол түлэб тогтобо.

«Бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда залуушуулай оролгые түгэсхэхэ ба юрэнхы эрдэмэй һургуулиие саашадань хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан тогтоолые бэелүүлхын тула манай һургуулиин багшанарай коллектив өөһэдычгөө эрдэм болбосорол дээшэлүүлхэ, мүн залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, һургаха талаар бусад һургуулинуудтай дүй дүршэлөөрөө хубаалданабди гэбэ.

Манай һургуулиин багшанарай коллектив хэдэн жэл удаагуур һурагшадые хоёрдохи жэлдэнь нэгэ класстань үлөөхэгүй, тэдэнэй эрдэм мэдэсэ дээшэлүүлхэ ба тэдэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар горитой амжалта туйлажа байнхай. Жэшээлэн хэлэбэл, байгша оной һуралсалай жэлэй эсэстэ һургуулиин һурагшадай успеваемость бүхы дээрээ 98,7 процент болоо. Тиихэдэ 1467 һурагшадай 17-ниинь хоёрдохи жэлээ үлэһэн байна. Харин 500 һурагшад «һайн ба эрхим» гэһэн сэгнэлтээр һурана. Энэнь бүхы үхибүүдэй 39 процент болоно бшуу. Һургуулимнай 42 классуудай 27-ниинь нэгэшье һурагшые хоёрдохи жэлдэнь үлөөнгүй, удаадахи класстань оруулаа. Һурагшадай дунда һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулһанай ашаар гол предмедүүдээр, ород хэлээр ба математикаар успеваемость һураггүй дээшэлээ.

Һургуулимнай һуралсалай бараг һайн материальна баазатай. Бүхы предмедүүдээр кружогуудые үнгэргэхэ кабинедүүд түхеэрэгдэнхэй. Тэрэшэлэн манай һургуулиие шефтээ абаһан предприяти — авиазаводой коллектив бидэнэртэ саг үргэлжэ ехэхэн туһаламжа үзүүлжэ байдаг юм. Тус заводой коллектив һурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, мүн түрэлхидэй үхибүүдэ хүмүүжүүлхэ харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ туһалдаг. Жэшээлхэдэ, заводой үгэһэн мүнгэ зөөрөөр хүгжэмэй инструмент худалдажа абаабди. Энэ оркестрые заводой нэгэ цехэй инженер Е. П. Могульский хүтэлбэрилнэ. Тиихэдэ техническэ уран шадабари олгохо кружогые залуу инженер Я. М. Яковлев ударидана. Мүн заводой хүдэлмэрилэгшэ Л. Т. Шалевая һургуулимнай «Юность» гэһэн үхибүүдэй клубай хүдэлмэридэ ехэ туһа хүргэдэг байна. Иимэрхүү жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа яһала бии.

Авиазаводой захиргаан, партиина, профсоюзна ба комсомолой организаци манай һургуулитай нягта холбоо байгууланхай. Тэдэнэр һурагшадай дунда элдэб тэмээр һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. Һурагшад тус заводой цехүүд соогуур ябажа, мүнөө сагай орёо бэрхэ оньһон техникэтэй танилсахаһаа гадна, ажалай түрүүшүүлтэй золгожо, һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэдэг.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор, арадай гэгээрэлэй болон элүүрые хамгаалгада хабаатай хүдэлмэрилэгшэдэй салин дээшэлүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоол абтажа, байгша оной сентябриин нэгэнһээ бидэнэй салин хүлһэнэй дээшэлһэниинь ехэл һайшаалтай. Тиимэһээ партии, правительствынгаа энэ халуун анхаралые ойлгожо, саашадаа улам һайнаар хүдэлжэ, гүрэн түрынгөө халуун анхаралые үнэн зүрхэнэй оролдолгоор харюулхабди гэжэ коллективэйнгээ зүгһөө найдуулха байнаб гэжэ нүхэр **Г. И. Лучникова** үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

—Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ В. И. Ленин комсомолой III-дахи съезд дээрэ залуушуулда хандан, эрдэм һургуули һайнаар шудалагты гэжэ заагаа бэлэй. Илангаяа мүнөө наука, техникын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан үедэ, мүн хото, хүдөөгэй хоорондохи илгаагай бага боложо байхада хүн зоной эрдэм мэдэсые дээшэлүүлхэ гээшэ ехэ удхатай. Түрэл партиингаа хараалһан асари ехэ түсэбые бэелүүлхын тула орон соомнай үйлэдбэриин экономико, оньһон техникэ һайса мэдэхэ кадрнууд хэрэгтэй болоно бшуу. Тиимэһээ КПСС-эй XXIV съезд ажалшадай мэргэжэл ба эрдэм болбосорол дээшэлүүлхэ талаар шухала зорилго хараалһан байна. Тиигэжэ бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда залуушуулай оролгые түгэсхэхэ гэһэн шухала зорилго табиһан байна, —гэжэ Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой директор, депутат **В. У. Дарханов** хэлэбэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай аймагай залуушуулые дунда эрдэмдэ һургаха талаар ехэхэн хүдэлмэри үнгэргэгдэнэ. Колхоз болон совхозуудай түб буусануудта найман дунда, найман дүрбэн жэлэй эхин һургуули бии. Найман жэлэй һургуули дүүргэгшэдэй 98 процентнь юрэнхы дунда эрдэмтэй болохын тула һуралсалаа үргэлжэлүүлнэ. Харин бусад үхибүүдынь училищи болон техникумүүдтэ ороо.

Һүүлэй үедэ манай нютагта партиина, профсоюзна, комсомолой организацинууд һургуулитай нягта холбоотой болонхой. Хүдэлмэришэдэй юрэнхы эрдэм дээшэлүүлээ һаа, ажалай бүтээсэ нилээдгүй дээшэлхэ байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Тиимэһээ коллективнэ хэлсээнүүдые, социалис мүрысөөнэй гуримуудые баталхада, хүдэлжэ байһан залуушуулай эрдэм болбосорол дээшэлүүлгэдэ горитой анхарал хандуулагдана. Мүн залуу хүдэлмэришэдтэ коммунис ажалай ударник ба социалис мүрысөөнэй отличник гэһэн нэрэ зэргэ олгогдохоодоо, тэдэнэй эрдэм болбосорол баһал хараада абтадаг байна.

Нэн түрүүн үйлэдбэридэ хүдэлжэ байһан залуушуулда һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ арга нүхэсэл олгохо шухала.

Дунда эрдэмэй профтехучилищинуудые үргэдхэн хүгжөөхэ гээшэ гүрэн түрын социально-политическэ ба арадай ажахын шухала зорилго мүн. Манай обществын хүтэлбэрилхы ангиин гол хүсэн — хүдэлмэришэдэй залуу халааниие мэргэжүүлэн бэлэдхэхэ, дунда эрдэм һургуули олгохо ябадал бүгэдэ арадай хэрэг гэжэ тоологдохо зэргэтэй. Энээн тухай республикын техническэ мэргэжэл шудалалгын һуралсалай управлениин начальник нүхэр **И. П. Суетин, № 2 ГПТУ-гай** һуралсалай таһагые даагша нүхэр **Н. П. Томина** гэгшэд өөһэдынгөө үгэнүүд соо онсолон тэмдэглэбэ.

Техническэ мэргэжэл олгодог һургуулинуудые үргэдхэхэ, шэнээр бариха, түхеэрэлгэнүүдыень шэнэдхэн һайжаруулха тухай партиин обкомой бюрогой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тусхай тогтоол хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. 35 ГПТУ һургуулинуудаймнай найманиинь лэ спортивна залтай, 2,5 мянган һурагшадые байлгаха хамтын байра дуталдана, олон газарта һуралсалай мастерскойнууд, кабинедүүд байхагүй. Һуралсалай болон хүмүүжүүлгын шанар ехэнхидээ багшанар болон мастернуудай бага бэлэдхэлтэй дээрэһээ болоно. Энэ талаар манда туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй шеф—предприятинууд, һуралсалай эмхи зургаанууд тон бага хамһабарн үзүүлнэ. Жэшээлхэдэ, хүдөөгэй училищинуудые хангалсаха ёһотой республикын Хүдөө ажахын министерство нэгэшье дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэниие манда эльгээгэгүй, ямаршье туһаламжа үзүүлдэггүй гэжэ нүхэр Суетин шүүмжэлбэ.

Һургуулинуудтаа түсэбөөр хараалагдаһан сооһөөр һурагшадые абаха болоходоо, бага бэшэ бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг тухайгаа дурдаад зуураа, үгэ хэлэгшэ Арадай гэгээрэлэй министерство, комсомол болон ниитын эмхинүүдэй зүгһөө ГПТУ тээшэ ябуулха бодолгодо туһа дэмжэлгэ хэрэгтэй, найман класс дүүргэһэн һурагшадые юһэдэхи классуу…

та оруулха түсэб хараанууд профтехучилищинуудта шэнэ һурагшадые абаха даалгабаритай зохилдуулан табиха шухала гэбэ. Юуб гэхэдэ, юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинуудай юһэдэхи классуудта һурагшадые республикын арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаһан соо абаад, олон залуушуулай техникумүүдтэ ороод байхадань, манай һургуулинуудта абтаха хүбүүд, басагад ехэ үсөөн үлэдэг. Үнгэрхэдөө байгша ондо юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинуудай юһэдэхи класста нэгэ мянган һурагшад түсэбһөө гадуур абтаа. Тиихэдэнь манай профтехучилищинууд энэ жэлдэ бүришье хүндэ байдалда ороһон байна. Иимэ таарамжагүй байдалые саашадань усадхахын тула республикын засагай зургаанууд зохихо хэмжээнүүдые абаха бээз.

Улаан-Үдэ городтохи № 2 ГПТУ дунда эрдэмэй училищи болгогдожо, шэнэ программаар гурбадахи жэлээ хүдэлжэ байна. Түрүүшын дүн, зарим тэды дүршэл тухайгаа тус училищиин һуралсалай таһагые даагша нүхэр Н. П. Томина хөөрэбэ.

Тус училищи энэ жэл түрүүшынхээ дунда эрдэмтэй 84 мэргэжэлтэдые — локомотив болон электровозой машинистнүүдэй туһалагшадые, локомотивуудые заһабарилдаг слесарьнүүдые, токарьнуудые бэлэдхэжэ гаргаа. Тэдэнэр бэээ даагаад хүдэлһэн түрүүшын һарануудһаа ажалай үндэр бүтээсэ туйлана, продукциин һайн шанар харуулна. Юрэнхы эрдэмэй һайн бэлэдхэлтэй байха бүрее мэргэжэлтэд амжалтатайгаар хүдэлхэ аргатай гэжэ түрүүшын жэшээ баримтанууд гэршэлнэ.

Дунда эрдэмэй профтехучилищиин һайн талань арсалтагүй. Харин энэ шэнэ түхэлэй һургуулиие түбхинүүлхэ, һайнаар хүдэлгэхын тулада ехэхэн хүсэ оролдолго, олонниитын анхарал гаргаха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Томина бодото баримтануудта үндэһэлэн хэлэбэ.

— Манай училищида һураха ерэдэг үхибүүдэй диилэнхи олонхинь, — гэжэ Томина саашань үргэлжэлүүлнэ, — сэхыень хэлэхэдэ, эрдэм һуралсалайнгаа талаар һэбэреэнүүд байдаг. Жэшээнь, энэ жэлдэ абаһан 142 һурагшадаймнай диилэнхи олонхиин 8 класс дүүргэһэн үнэмшэлгэ соонь «3» гэһэн сэгнэлтэнүүд байгаа. Тэдэнэрһээ оройдоол 11 үхибүүд «4», «5» гэһэн сэгнэлтэнүүд дээрэ юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта һурахаа болоо. Иимэ һула бэлэдхэлтэй хүбүүд, басагад манай училищида ехэ программые хүсэжэ һурахадаа бэрхэтэй болоно. Энэ зохисгүй ушар юрэнхы эрдэмэй болон бодоһон гэхэдэ, юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай багшанар хаһа ондоо тэдэнэй табиха дурагүй, харин һулаашаг үхибүүдые ГПТУ тээшэ ябуулхаа бододог. Иимэ таарамжагүй заншалые буруушааха, хүдэлмэриин ангиин нэрэ…

хүндэ, гол кадр, хүдэлмэришэдэй мэргэжэлнүүдэй шухала удха шанар үргэн һурагшадай, түрэлхидэй ба багшанарай дунда ойлгуулан ндхаха шухала гэжэ нүхэр Томина һанамжалан хэлэбэ.

Эхин һургуулинуудта һуралсалай шанарые дээшэлүүлхын тулада Хориин аймагта һүүлэй жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэжэ байһан тодорхой хэмжээ ябуулганууд тухай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй арадай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр **Б. С. Шойнжонов** онсолон хэлэбэ. Нэн түрүүндэ бүхы 12 эхин һургуулинуудай гэр байшангууд шэнээр баригдаһан, үргэдхэгдэһэн, һэльбэн заһагдаһан, досоохи хэрэгтэй **түхеэрэлгэнүүдээр, һуралсалай пособинуудаар сүм хангагдаһан байна.**

Эхин классуудай багшанараар бэлэдхэл һайнтай хүнүүд томилогдоод, тэдэнэрэй мэргэжэл дээшэлүүлгын семинар, конференцинүүд саг сагтаа үнгэргэгдэдэг болоо. Тиин бодото оролдолгын, эмхидхэлэй, методическа хүдэлмэриин аша туһаар эхин классуудта һурагшадай успеваемость долоон жэлэй саада тээхидэ орходоо 10 процентээр нэмэһэн гэхэ гү, али 1971—1972 онуудай һуралсалай жэлнүүдтэ 90 процентдэ хүрэһэн. Ондоогоор хэлэбэл, эхин классуудай 1.701 һурагшаһаа 17-ниинь хоёрдохи жэлээ нэгэ класстаа һууһан байна.

Эхин шатын һуралсалай шанар үндэһөөрнь һайжаруулаад байхада, үхибүүдэй саашадаа һураха ябадалда һайн үндэһэ һуури табигдана гэжэ нүхэр Шойнжонов тобшолбо.

Багшанарай дуталдадаг дээрэһээ һурагшад эрдэм шудалха программаа муу са дүүргэнэ гэжэ Хяагтын аймагай «Родина» колхозой правлениин түрүүлэгшэ, депутат нүхэр **И. Р. Агафонов** тэмдэглэбэ. Тодорхойлон нэгэ жэшээ дурдабал, энэ колхозой түб тосхондохи Тамирай дунда һургуулида табан жэлэй туршада дээдэ эрдэмтэй немец хэлэнэй багша үгы байһаар, мүн тиихэдэ физикын багша дуталдаһаар. Иимэ байдалһаа болоо жо, тус һургуулиин һурагшад дээдэ һургуулида оролгын шалгалта барихадаа хангалтагүй сэгнэлтэ абажа, энэ жэлдэ нэгэшье хүн манай колхозһоо институдай студент боложо шадаагүй. Гэхэ зуура колхоздомнай дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэд хэрэгтэй. Өөһэдынгөө хүбүүд, басагадай дээдэ һургуулинуудта һурахадань колхозһоо стипенди үгэдэг заншалтайбди. Тиигэжэ түрэл колхоздоо бусаһан мэргэжэлтэн һуража, мэргэжэлтэн болоод ошоһон хүнүүд бата найдамтай ха юм гэжэ колхозой түрүүлэгшэ тэмдэглэбэ. Хүдөөгэй һургуулинуудта һуралсалай шанар дээшэлүүлхэ талаар тодорхой һайн хэмжээнүүдые абаха, мэргэжэл һайнтай багшанараар хангаха шухала гэбэ.

Колхоз, совхозуудай үйлсэдэ хүдэлхэ һургуулинуудые баридаг һайхан хэрэгые саашадань хүгжөөн дэлгэ…

руулхэ тухай Мухар-Шэбэрэй аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Ц. О. Цыбиков** тогтон хэлэхэ зуураа, аймагта хэдэн һургуулинуудай гэрнүүд хуушараа, шэнэ типовой һургуулинуудые бодхохо шухала болоод байһаниие дурдан һануулба. Илангаяа аймагай совхозууд өөһэдынгөө түб тосхонууд дээрэ һургуулинуудаа шэнэлхэ, үргэдхэхэ тушаа һаналаа табихаар болоо. Энэ талаарнь республикын совхозуудай үйлэдбэриин нэгэдэл, «Птицепром» гэжэ трест өөһэдынгөө зүгһөө совхозуудтаа бодото туһаламжа үзүүлхэ бэзэ гэжэ найдаба.

Һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдые һайнаар хүмүүжүүлхын, һуралсалда бэлэдхэхын тулада хүүгэдэй саад сэсэрлигүүдые хүдөө нютагуудта олошоруулха тушаа, тиихэдээ жэлэй дүрбэн сагта хүдэлдэг, үдэр һүнигүй хүүгэдые байлгадаг мүнөө үеын түхэлэй үхибүүдэй комбинадуудые бии болгохо шухала гэжэ тэрэ онсолон хэлэбэ.

Юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинууд хадаа залуушуулда дунда эрдэм олгохо гол шухала гуламта гэжэ парти, правительствамнай заабарилна. Энэ талаар манай республикын һургуулинуудташье горитой амжалтанууд туйлагдажа байнхай,— гэжэ Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр, депутат нүхэр **С. С. Дмитриев** хэлэбэ. —Һүүлэй долоон жэлэй туршада һурагшадай нэгэ класстаа хоёрдохи жэлээ үлэхэ ябадал гурба дахин үсөөрөө. Наймадахи класс дүүргэһэн һурагшадай 90 процентнь һуралсалаа саашадань үргэлжэлүүлнэ. Һургуулинуудай һуралсалай материальна бааза үргэдхэн һайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Эдэ болон бусад амжалтанууд тушаа элидхэл соо дурдагдаһан байна. Тиимэһээ эндэ шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дутагдалнууд дээрэ тогтолтой гэжэ һананаб.

«Залуу хүдэлмэришэн бүхэндэ — дунда эрдэм» гэһэн уряа доро мүнөө ябажа байгаа бүхэсоюзна харалгада олон предприяти ба ажахынууд хангалта багатайгаар хабаадана. Жэшээлхэдэ, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта 8 ба 10 классуудые дүүргээгүй мянга шахуу залуу хүдэлмэришэдэй мянга 200-ниинь һуралсалда хабаадуулагданхай. Хүдэлмэришэдэй һуралсаха таатай зохид арга нүхэсэл тэндэ муюса бэелүүлэгдэнэ, бини байгаа үдэшын һургуулиин багшанарай коллектив һулаар хүдэлнэ.

Бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлхэ арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн тусхай дунда һургуулинууд болоно. Гэбэшье техникум болон училищинуудай олонхинь абан студентнүүдээ эсэгтэнь хүртэн һургахые оролдоггүй. Энээнэй юун гэршэлнэ гэхэдэ, нэгэдэхи курсдо студентнүүдые бүрилдүүлхэдэ, түсэбөөр хараалагдаһанһаа үлүү хүнүүдые «кандидадууд» болгожо абаад, һүүлдэнь һуралсалай жэлэй туршада олонхиинь һуралсалсалһаань таһална. Тиин һүүлэй гурбан жэлэй туршада 6 мянга шахуу залуушуул техникум болон училищинуудһаа гаража ошоһон байна. Бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда оролгые түгэсхэхэ асуудалай табигдаад байхада, энэ зорилгые бэелүүлэлсэхэ хэрэгтэ техникумүүдэй, училищинуудай үүргэ харюусалгыень дээшэлүүлхэ шухала.

Залуушуулда дунда эрдэм олгодог техническэ мэргэжэл шудалалгын училищинууд саашадаа али болохоор дэмжэгдэхэ зэргэтэй. Тэндэ һурагшадые олоор хабаадуулхын тулада арадай гэгээрэлэй зургаануудай болон юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай зүгһөө эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха болоно.

Бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда оролгые түгэсхэхэ, техническэ мэргэжэл шудалалгые һайжаруулха тухай парти, правительствын тогтоолнуудые дүүргэлтэ болгохо хэрэгтэ республикын комсомолой зорилгонууд тушаа ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **В. Д. Раднаев** тогтобо.

Һурагшадые ниитэдэ туһатай ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, хүдэлмэриин дүршэлдэ һургаха талаар һурагшадай үйлэдбэриин бригаданууд сэгнэшэгүй ехэ удха шанартай. Тиин 1971 ондо республика доторнай 341 үйлэдбэриин бригаданууд эмхидхэгдэжэ, 21298 һурагшад колхоз, совхозуудта ехэхэн туһа хүргэһэн байна. Тэдэнэй хүсөөр 1515 гектар дээрэ куузику ургуулагдаһан, 75 мянган центнер үбһэн бэлэдхэгдэһэн, 500 мянга гаран хонидой нооһо хайшалагдаһан байна. Энэ жэлдэ бүри ехэ ажал хүдэлмэри һурагшадай үйлэдбэриин бригаданууд хэгдээ. Саашадаа энэ хүдэлөөе үргэдхэхэтэй хамта, шэнжэ шанарыень һайжаруулха шухала гэжэ һанагдана. Бригада бүхэниие бүхэли жэлэй туршада хүдэлгэдэг, тэрэнэй ажалай шэглэлые туршалгын, шэнжэлгын шэнжэ шанартай болгобол һайн байгаа.

Юрэнхы эрдэмэй һургуули дүүргэгшэдэй өөһэдынгөө ерээдүйн мэргэжэлые зүбөөр шэлэн олохо ябадалда багшанарай, комсомолой эмхинүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ, профтехучилищинуудта залуушуулые олоор хабаадуулан, һайнаар һургаха тухай нүхэр Раднаев саашань тогтон хэлээ. Хүдэлмэришэдэй олон тоото мэргэжэлнүүдые залуушуулай дунда соносхон тунхаглаха, удха шанарыень ойлгуулха, зүб мүрөөр мэргэжэлые шэлэн олохо талаар зохихо хүдэлмэри эмхидхэхын тулада аймагууд болон районуудта тусхай соведүүдые эмхидхэбэл һайн байгаа. Тус соведүүдэй бүридэлдэ предприяти, колхоз, совхозуудай этигэмжэтэдые, һургуулиин, профсоюзай болон комсомолой түлөөлэгшэдые оруулаад, хүдэлмэриень түсэбэй ёһоор эмхидхэдэг болоо һаа, тон туһатай байгаа.

Бүгэдэ ниитын дунда һуралсалые бэелүүлхэ хэрэгтэ комсомолой зүгһөө саг үргэлжын халуун анхарал хандуулагдаха зэргэтэй гэхэ зуураа, нүхэр Раднаев һургуулинуудай комсомолшуудай, пионернүүдэй эмхинүүдэй эмхидхэлэй, ниитэ ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалха, тэдэниие бодотоор бэелүүлхэ шухала гэжэ тоолобо.

КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь, депутат нүхэр **А. Р. Потепалов** өөрынгөө үгэ соо багшанарай бэлэдхэлэй шанарые һайжаруулха тухай ажаглалтануудые хэбэ. Зэдын аймагай жэшээ дээрэ абажа харабал, бүхы 471 багшанарай 54-ниинь тусхай бэлэдхэлгүй, арбан класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр багшанарай дуталдадаг дээрэһээ һургуулинуудта хүдэлнэ. Ном заалгын шанарай һула дээрэһээ һурагшад эхин классуудһаа эхилээд һуралсалай программые гүйсэд һайн ойлгоногүй. Тэрэ ушарһаа ахамад классуудта амжалтатайгаар һурахань бэрхэтэй болоно.

Илангаяа тоо бодолго, физикэ, ород хэлэ заалга манай һургуулинуудта тусхай мэргэжэлтэй багшанарай хомор ушарһаа һулаар ябуулагдана, һуралсалай хэшээлнүүдые үнгэргэхэ кабинедүүд олон һургуулинуудта хүдэлнэгүй.

Һургуулинуудые мэргэжэл ехэтэй, дүршэл һайнтай багшануудаар хангаха тухай манай гуйлтануудта Гэгээрэлэй министерство, багша-

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадууд эдир техникүүдэй станциин һурагшадай бүтээһэн модельнүүдэй выставкэ һонирхон хаража байна. А. ИСТОМИНОЙ фото.

«БАЙГАЛ» ЖУРНАЛАЙ 25 ЖЭЛЭЙ ОЙ

[Б]УРЯАД УРАН ЗОХЁОЛЫЕ [Х]ЭЛГЭРҮҮЛЭГШЭ

...мадай уран зохёолшо... ...боонои үмэнэһөө хэб... ...гарадаг «Байгал» гэ... ...ониитэ-улас түрын, ...зохёолой шэмэглэгдэ... ...урнал мүнөө жэлдэ хо... ...табан жэлэйнгээ ойе ...лэжэ байна. Анханда ...анай 1947 онһоо хой... ...ража байһан «Байгал» ...альманахай үндэһэ ...дээрэ тогтоһон нам...

...айгал» —үндэһэн бу... ...элэн дээрэмнай гара... ...агшадай һонирхон ...даг журнал юм. Журна... ...май манай республикын ...продууд, хүдөө нюта... ...а ажаһуугшад абажа ...һаа гадна, хүршэ ... Усть-Ордын буряад ...альна округуудай ...ад ехэ дуратайгаар хү... ...дадаг. Мүн ороноймнай ...омо хото городууд ...ралсадаг буряад сту... ...холын хизаарнууд... ...далмэрилдэг үндэһэн ...амнай һонирходог, за... ...абадаг байна. Гадна ...гал» Хальмагай Авто... ...о Совет Социалис Рес... ...када, Монголой Ара... Республикада хүрэжэ ...ог, уншагдадаг юм.

...Байгал» журнал түрүү... ...эз номернуудһаа эхи... ...үндэһэн Буряадайнгаа, Зүүн-Сибириин литера... ...ажабайдал эмхидхэн ...ехэ хэрэгтэ эдэбхитэй... ...шбаададаг, тиин энэ хэ... ...эгээл шухала зорилго, ...үүргэ гээшэ гэжэ тоо... ...юм.

...энэ һайн һайхан зо... ...бэелүүлэн, «Байгал» ...ал манай Буряадай ...зохёолшодой бэшэһэн ...бүхы һайн һайн зо... ...нуудые. тэрэ тоодо ...Тумуновай «Алтан ...», Жамьян Балданжа... «Дабаан», Чимит Цы... ...дамбаевай «Түрэл хи... ...холо», Даширабдан ...жабайн «Тоөригдэһэн ...заян», Балдан Санжи... «Заланай зам». Бара... Мунгоновой «Харьялан ...Хёлгомнай», Цыден... Жимбиевэй «Талын ...нууд», «Гал могой ...гэжэ романуудые, Ми... ...Жигжитов, Цырен Га..., Доржо Эрдынеев, ...мир Митыпов, Цырен... ...Дамдинжапов, Ким ..., Матвей Осодоев. Да... Дэмбрэл Дугаров болон ...ай туужануудые, Цы... Дулма Дондокова, Цэдэн ...анов, Шираб Нимбуев, ...Базарон, Данри Хилтухин, Николай Дамдинов, Чимит-Рэгзэн Намжилов, Дондок Улзытуев, Дамба Жалсараев, Георгий Дашабыловай поэмэнүүдые, Цокто Номтоев, Цырен-Базар Бадмаев, Арсалан Жамбалон, Алексей Бадаев, Цыдып Жамбалов, Владимир Петонов, Цырен-Дулма Дондогой, Лопсон Тапхаев, Мэлс Самбуев, Владимир Намсараев болон бусадай шүлэгүүдые, Намжил Балдано, Цырен Шагжин, Владимир Халматовай зүжэгүүдые толилһон байха юм. Буряадай эрдэмтэд А. И. Уланов, И. А. Ким, Ц-А. Дугарнимаев, В. Ц. Найдаков, А. Б. Соктоев, В. Б. Махатов болон бусад уран зохёолой хүгжэлтые, буряад уран зохёолшодой творчествые шэнжэлжэ, шэнэ номууд тухай рецензи бэшэжэ, журналда хэблүүлдэг юм.

Буряадта ажаһуудаг, ород хэлэн дээрэ бэшэдэг уран зохёолшод Михаил Степанов, Виктор Сергеев, Никифор Рыбко, Исай Калашников, Владимир Корнаков, Анатолий Щитов, Михаил Шиханов, Владимир Липатов гэгшэдэй, мүн хүршэ Шэтын болон Эрхүүгэй областьнуудай уран зохёолшодой бэшэһэн зохёолнууд буряад хэлэн дээрэ оршуулагдажа, «Байгал» журналда тунхаглагдадаг.

Мүнөө үе сагай мэдээжэ ород зохёолшодой болон аха дүү республикануудай уран зохёолшодой бүтээлнүүд журналда хэблэгдэдэг. Тиин Александр Твардовскиин, Всеволод Ивановай, Ярослав Смеляковой, Константин Седыхэй, Евгений Евтушенкын, Евгений Парновой, Сергей Баруздинай, Сергей Михалковой, Леонид Соболевой, Сабит Мукановай, Павло Тычиныш, Володимир Панченкын, Педер Хузангайн зохёолнууд «Байгал» журналда толилогдонхой. «Дэлхэйн уран зохёолой дээжэ» гэһэн гаршаг доро Калидас, Руставели, Хемингуэй, Антуан де Сент-Экзюпери гэхэ мэтэ суута зохёолшодой бүтээлнүүд толилогдоһон байха.

Аха дүү монгол уран зохёолшодой бэшэһэн шэлдэг зохёолнууд «Байгал» журналда ходо хэблэгдэжэ байдаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ «Байгал» журналда гүрэнэй томохон ажал ябуулагша, уран зохёолшо Сономын Удвалай «Хоморой хүн» гэһэн туужа, «Ленинэй образ Монголой литературада» гэһэн статья, Б. Ринченэй «Дари эхэ» гэһэн рассказ, Ч. Лодойдамбын «Тунгалаг Тамир» гэжэ роман, Л. Түдэвэй «Алтан Гадаһан зүг заана» гэһэн туужа, Ц. Гайтавай «Ленин бидэнтэеэ», Ч. Лхамсүрэнэй «Хүрин морин», Д. Тарвын «Пескаревой булаша», Д. Пурэвдоржын «Хара саһан» гэһэн поэмэнүүд, Д. Нацагдоржын «Ушартай гурбан толгой», Ч. Ойдовой «Далан худалша», Д. Намдагай «Бусайдалга» гэһэн зүжэгүүд, Ч. Чимидэй, Д. Сэнгээгэй, Б. Явуухуланай, М. Ширчинсүрэнэй, Б. Цэдэндамбаагай, Д. Нямаагай, Н. Няндоржын Д. Содномдоржын, Д. Найманжинэй шүлэгүүд тунхаглагдаа.

«Байгал» журнал энэ үнгэрһэн 25 жэлэй туршада нилээд ехэ юумэ хэһэн түүхэтэй. Үдэр бүхэндэ зохёон байгуулхы эршэмтэй ажал хэжэ, Эхэ орондоо арюун һайхан сэдьхэлээ зорюулжа, коммунизм тээшэ эрид шууд алхалжа ябаһан арад зонойнгоо ажабайдалые, ажал хүдэлмэриие, һанал бодолые үнэн зүбөөр зураглан харуулха, коммунизмын материально-техническэ бааза байгуулха талаар тэдэнэй зоригжолые үргэхэ ехэхэн хүдэлмэри уран зохёолшод хэнэ бшуу. Манай уран зохёолшодой бэшэһэн очерк болон баримтата туужанууд журналай «Очерк, публицистикэ» гэһэн буланда толилогдодог. «Аха дүүгэй аялга дуунууд» гэһэн гаршаг доро аха дүү хүршэ республикануудай — Яхадай, Тувын, Хальмагай, Алтайн, Хакасай уран зохёолшодой зохёолнууд тунхаглагдажа байдаг. «Түрэһэн дайда, түрэл хэлэн» гэһэн гаршаг доро үндэһэн хэлэ бэшэгэй асуудалаар шэнжэлгын хүдэлмэринүүд хэблэгдэдэг. «Байгал» журналда үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Хараасгай» гэһэн булан номерһоо номерто гаража байдаг. Тэндэ үхибүүдтэ ном бэшэдэг уран зохёолшодой бэшэһэн зохёолнуудые тунхаглахаһаа гадна, һургуулиин литературна кружогуудай эдэбхитэй, бэлигтэй гэшүүдэй бэшэһэн шүлэг, рассказуудые хэблэдэгбди. Залуу уран зохёолшодой түрүүшын алхамууд «Шэнэ нэрэ» гэһэн журналай булан дотор эли харагдажа байдаг.

Энэ жэлдэ манай ороной ажалшад СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр тэмдэглэжэ байна. Энэ алдарта ой манай уран зохёолшодто, «Байгал» журналда шэнэ эрилтэнүүдые табина. Арадуудай хани нүхэсэлые, ленинскэ национальна политикын аша үрые элирүүлэн харуулһан шэнэ шэнэ зохёолнууд журналай хуудаһанууд дээрэ толилогдохо байна. Урдаа табиһан зорилгонууднай ехэ. Хойто жэл манай Буряадай республикын анха тогтохоһоо хойшо 50 жэлэй ой тэмдэглэгдэхэ юм. Энэмнай эрхэ сүлөөгөө олоһон, өөрын бэеэ дааһан автономитой болоһон буряад арадта ехэхэн удха шанартай үйлэ хэрэг, гүнзэгы гүн удхатай һайндэр мүн болоно «Байгал» журнал республикынгаа ойдо зорюулһан шэлдэг һайн зохёолнуудые толилхоор хараална.

Барадий Мунгонов Сэлэнгын аймагай Юрөө нютагай Совет засагай жэлнүүдтэ хүгжэһэн тухай, тэндэхи зоной байдал тухай роман бэшэжэ дүүргээ. Агын ба Усть-Ордын Буряад национальна округой ажалшадай ажабайдал тухай, Баргажанай аймагай түрүү хүнүүд тухай, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхоз тухай очеркнуудые Буряадай уран зохёолшод бэшэхэ. 1973 ондо «Байгал» журналда Цырен Шагжинай «Борбоостойн хүбүүн Борсоохой», Михаил Жигжитовэй «Ехэ далайн эзэд», Владимир Митыповэй «Алтаар баян хүбшые хинагша», Гарма-Доди Дамбаевай «Гүнсэмаа» гэжэ туужанууд хэблэгдэхээр хараалагдана. 1973 ондо ород хэлэнһээ оршуулжа, домог болоһон совет тагнуулшан Николай Иванович Кузнецов тухай Николай Струтинскиин «Эхэ оронойнгоо түлөө» гэһэн туужа, манай нютагай хүн, Советскэ Союзай Герой И. В. Балдыновай дайшалхы хэрэг үйлэ тухай «Комдив Балдынов тухай баримтата домог», Василий Стенькинэй «Чекистын хөөрөөн», Владимир Корнаковой «Зайгуул баахалдай» гэһэн туужа толилогдохо. Ерэхэ жэлдэ Бато Базароной «Тангариг», Чимит Цыдендамбаевай «Газар тэнгэрн хоёр» гэһэн поэмэнүүд, буряадай мэдээжэ поэдүүдэй шүлэгүүд тунхаглагдаха.

«Байгал» журнал республикынгаа уран зохёолшодой байгуулһан эрхим бүтээлнүүдые тунхаглахынгаа хажуугаар ород совет болон аха дүү республикануудайнгаа уран зохёолшодой зохёолнуудтай, мүн одоо үеын Монголой болон Зүүн зүгэй оронуудай шэлдэг һайн зохёолнуудтай саашадаа бүри үргэнөөр уншагшадаа танилсуулжа байха байна.

Африкан БАЛЬБУРОВ,
«Байгал» журналай ахамад редактор.

АМАРШАЛГАНУУД

«БАЙГАЛ» журнал олон янзынгаа ажалда манай залуушуулые дайшалхы хэрэгтэ бэлэн байхаар, Эхэ орондоо үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ талаар хүдэлмэри жэлһээ жэлдэ улам үргэнөөр ябуулна. «Авиаци, космос — XX зуун жэл» гэдэг гаршаг доро летчик болон космонавтнуудай гайхамшагта баатаршалга тухай зохёолнууд толилогдодог. Эдэ зохёолнуудые манай залуушуул һонирхожо уншадаг байна. Манай газар дайдын түрүүшын космонавт Юрий Гагарин, гайхамшагта летчик-испытатель Юрий Быков танай журналай редколлегиин гэшүүдээр дэмы һунгагдаагүй.

Зохёохы ажалай амжалта хүсэнэб!

Танай нютагай хүн, СССР-эй летчик-космонавт,
Советскэ Союзай Герой
НИКОЛАЙ РУКАВИШНИКОВ.

ҮНГЭРӨӨШЭ 25 жэлэй туршада «Байгал» журналнай ехэхэн юумэ хээ. Энэ хугасаа соо журнал хонишодой, адуушадай, һаалишадай, механизаторнуудай, таряашадай болон бүхы хүдөөгэй ажалшадай тон дүтын нүхэр болонхой. Юундэб гэхэдэ, «Байгал» журналда бидэ бүгэдын ажабайдал тухай зохёолнууд толилогдоно ха юм.

Манай буряад ёһо заншалаар, ерэхэ 25 жэл соо журналаймнай хэрэг улам урагшатай, ажал хүдэлмэринь бүри ехэ амжалтатай байг лэ гэжэ юрөөнэб.

Н. Л. ТОГМИТОВА,
Хоринн совхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой.

БИДЭ, хүдэлмэришэд, түйлэһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй ажалладаг гээшэбди. Уран зохёолшодшье ажабайдалые һайнаар адаглажа, мүн лэ оролдосотойгоор зохёолоо бэшэхэ болоно. Бэлигтэй хүнэй бэшэһэн зохёол шухала документ, һонирхолтой ном болохо байна. Тэрэнэй ниитэ-политическэ удха тон ехэ. Имэ зохёолнуудые бэшэлгэдэ «Байгал» журнал авторнуудаа эдэбхитэйгээр элсүүлэг лэ гэжэ хүсэхэ байнаб. Би манай республикын хүдэлмэришэн анги тухай ном уншаха хүсэлтэйб.

А. Н. ОШИРОВ,
Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй начальник,
Социалис Ажалай Герой.

СОЦИАЛИС Буряадай түүхэ болон мүнөө сагай байдалда зорюулагдаһан очерк болон рассказуудые «Байгал» журналда уншажа һонирходогби. Совет засагай ашаар танай республикада хэды ехэ һайн һайхан хубилалта болоо гээшэб!

Кемерово хото. **И. Г. АРЕФЬЕВА.**

ЗАЛУУШУУЛЫЕ дайшалхы зорилготойгоор, Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ журналай редакци анхарал оролдолгоёо гаргаһай гэжэ хүсэхэ байнаб. Ленинградай блокада тухай поэмые сэдьхэлээ хүдэлгэн уншааб. Арад зондо жаргал асархын түлөө тулалдаһан эсэгэнэрэйнгээ баатарлиг ябадалые хүнүүд мартаха ёһогүй.

Ленинград хото. **Б. Д. ПРУСОВ.**

БУРЯАДАЙ республикада уран зохёолшод олон юм. Тэдэнэр гансахан өөрынгөө нютаг соо бэшэ, бүхы орон соогоо суурханхай. Н. Дамдиновай, Д. Жалсараевай шүлэгүүдые, И. Калашниковай романиие уншахада, түүхын гол шухала хаһа саг соо буряад болон ород зоной ажабайдал гүнзэгыгөөр харуулагдана.

Республикынгаа түрүү хүнүүд тухай, хүдэлмэришэд ба колхознигууд тухай очеркнуудые журналдаа ходо толилжо байхыетнай хүсэнэб.

А. МАРТИНОВИЧ.

Белоруссиин ССР-эй Слуцк хото.

ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР ЗҮБШЭГДЭНЭ

Журнал, газетэнүүдые яажа хэблэлдэ бэлдэгдэдэг тухай уншагшад тинмэшье һайнаар мэдэхэгүй байжа болохо. Типографиин шэрын үнэр үшөө табяадүй газетэ, журнал гээшэмнай уншагшадта хүрэтэр ерэтэрээ, нилээд ехэ зам гарана. Илангаяа журналые хэблэлдэ бэлдэхэ хэрэг гайтайшаг лэ байха.

«Байгал» журналай редколлегиин гэшүүд ээлжээтэ номерто ямар зохёолнууд, ямар материалнууд орохоб гэжэ зүбшэн хэлсэхэеэ сугларба. Мүнөө үедэ уншагшадай эрилтэ ямар байна гээшэб? Буряадаймнай уран зохёолшод, поэдүүд, драматургнууд шэнэ ямар зохёолнуудые һүүлэй үедэ бэшэбэб? Тэдэнэй ямарыень журналда толилоо һаа таарамжатайб? Ямар зохёолые хайшан гэжэ заһахаб, автортайнь суг яажа хүдэлхэб?

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (баруун гарһаа): «Байгал» журнал редколлегиин гэшүүд, уран зохёолшо И. Калашников, журналай харюусалгата секретарь В. Корнаков, журналай ахамад редактор А. Бальбуров, журналай харюусалгата секретарь Г. Чимитов, поэт Н. Дамдинов гэгшэд ээлжээтэ номер зүбшэжэ һууна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

[Т]ҮРЭЛ ДУУН

...олон ороной аялгаһаа
...алан дуулагшаб, —
...анахал нютагайм
дууһаа
...айхан юумэ үгы агша.
Буряад дулаан
нютагни,
Буурал сагаан
Байгални!
...нь амандам хайлаад,
...лэн өөдэ хүтэлдэг.
...ын һүндэл буйлаад,
Эдир наһым үлгыдэдэг.
Буряад дулаан
нютагни,
Буурал сагаан
Байгални!
Молор бэем хүсэхэдөө,
Москва һурахым
уряална.
Түрэл дуумнил
хүгжэмдөөд,
Түргөөр бусахым
яаруулна.
Буряад дулаан
нютагни,
Буурал сагаан
Байгални!
Олон ороной аялгаһаа
Уянгалжа садаагүйб, —
Һанахал нютагайм
дууһаа
Һайхан юумэ олоогүйб.
Буряад дулаан
нютагни,
Буурал сагаан
Байгални!

* * *

Эрдэни ДУГАРОВ

...а Улаан-Үдэ,
...лиг соо һэбшээнүүд
лэ шэбэнэлдэнэ.
...а удаан Үдэ.
...тэ гол долгиёо
шэдэлнэ.
...гой оёорһоо һаруул.
...шэд—һарын харуул.
...ор һара антеннэдэ
...уулаад гэрэлтээ гү?
...ойро зуурахана энэ
Амархаяа гэтээ гү?
Арюун һарын гэтээн соо
Айлай хүүгэд нойрсоо...
Үүрээр харанхы аршагдаа,
Үүрэй Солбон гаршаглаа.
Хүлеэжэ бү ядагты,
Хүнжэл һүниин һэхэгдэхэ.
Хүбүүн шарахан наран
Хүбшын саанаһаа миһэрхэ.
Хотоёо һайхашаан би
Һонирхон ябанаб хамагы.
Гэнтэ хооһон гудамжаар
Гэнэдүүлэн намай
хуугайлһаар
«Түргэн туһа» мэдээ табяа,
Түлхеэд, дайраад гаран
алдаа.
Энэ эртэ, һаруул үүрээр,
Эхэ минии дэлхэй дээрэ
Үхэл тодхор ерээ бэшэл,
Үхибүүнэй түрэһэнэй
гэршэл.

Байгалай эрье. Ангуушанай гэр.

П. ЯХНОВЕЦКИИН зураг.

Гунга ЧИМИТОВ

ХОЁР ШОНО

БАСНИ

Хүндын эхиндэ байратай
Хүршэ хоёр Шоно
Хамта агная гэлсээд,
Харгыда суг ябаба ха.
Ахамад нэгэн Шононь
Аргагүй дүйтэй байжа,
Унтаана малшадые
гэнэдхээн,
Унага, тугал, хурьгадые
Шадамар бэрхээр
хулгайлан,
Шарууһан болгон зооглоно
ха,
Харин нүгөөдэхи Шононь
Харайна, гүйнэ, мүлхинэ,
Теэд лэ малшадай нохойдо
Тэрэ дороо харагдаад,
Алуулан эдюулэн алдажа,
Арайхан амиды гарана ха,
«Азагүйл амитан байнаб!»
— гэн,
Аминдаа ехээр гомдоно ха.
Гомдолынь ехэдээд,
Голхорхонь үлүүдээд,
Хооһон Шонын зосоо
Хоро шара бусална.
Олзодо золтой,
Омог зантай
Ахамад нүгөө Шоные
Аюулда оруулха дураниинь
Айхабтар ехээр хүрэбэ,
Амар байлгахаа болибо.
Аза талаантай
Ахамад Шоные унагааха
Нүхэ малтаха гэжэ
Нүгөөдэхимнай шэбшэбэ.
Харанхы һүниие
һамбаашалан,
Ханхагар нүхэ малтаад,
Убһэ мүшэрөөр хушажа,
Үглөөгүүр залуу Шоно
Нүгөөдэхиеэ гэнэдхээн,
Нүхэндөө унагааха гэбэ ха.
Урдань гэнтэ
Ушаргүй шууяан гараад,
Буугай һүрэхэ абяан
Булай шангаар дуулдаад,
Мүнөөхи залуу Шоно
Мүрөө алдаад, айгаад,
Гэнтэ мэгдэхэдээ,
Гэдэргээ даб гэхэдээ,
Өөрынгөө малтаһан нүхэ
руу
Өөрөө орожо үхэшэбэ.
«Өөдэнь шэдэһэн шулуун
Өөрын толгой дээрэ унаха»
гээд
Буряад сэсэн араднай
Булай мэргэнээр хэлэдэг
лэ.

СЭДЬХЭЛЭЙ ҮГЭ

...«Байгал» журналай хорин табан жэлэй ойн гүйсэһэн ...ар Монголой олон түмэн уншагшадай баяр мүн гэжэ ... түрүүн хэлэхээр байна. «Байгал» журналай номер ...эниие манай ороной хото городуудай болон хүдөө ...ын олон уншагшад хүлеэн абажа, һонирхон унша... ... Би энэ журнал хори гаран жэлэй турша соо захин ...жа уншадаг байнаб.

...«Байгал» журналай түүхэ совет буряад уран зохёолой ...ори гаран жэлэй түүхэтэй нягта холбоотой Энэ журна... ...ай ээлжээтэ номер бүхэндэ буряад нүхэдэймнай бэшэ... ...эн зохёолнуудай дээжэ толилогдожо, уншагшадые бая... ...үлдаг байна. Би тэдэнииень һонирхон уншажа, буряад ...эдэйнгөө оюун бэлигтэй, уран һайханай шадабаритай ...шан танилсадаг гээшэб. Хоца Намсараевай олон ...лэг Манай уншагшад сээжээр мэдэдэг. Цэдэн Галса... ...ов, Цырен-Дулма Дондокова, Дамба Жалсараев, Нико... ...ай Дамдинов, Дондок Улзытуев, Владимир Петонов бо... ...н тоолоходо барашагүй олон шүлэгшэдэй бүтээлнүүдые ...най уншагшад һайн мэдэнэ. Буряад нүхэдэймнай шүлэг ...ирүүлганууд гүн гүнзэгы удхатай, уран һайханай та... ...ар бэлиг түгэлдэр байдаг. Шүлэгшэн бүхэнэй өөрынь онсо тиимэ аялга илгаруулан танихаар байһан ушарынь тэмдэглэн хэлэхээр бэеэ даа. Зэргэсүүлэн жэшэжэ хэлэхэ болоо һаа, тэдэнэй зохёолнууд атар газарай сэсэг набшын анхил һайхан үнэр, нюдэ буляама үзэсхэлэнтэ үнгэ зүһэ бэедээ шэнгээн хэй байдаг.

Чимит Цыдендамбаев, Африкан Бальбуров, Барадий Мунгонов, Цыденжап Жимбиев, Дашарабдан Батожабай гэгшэдэй зохёоһон рассказ, туужа, романуудые бидэ нэн түрүүн «Байгал» журналай хуудаһануудта уншаһан байнабди. Тэдэниие уншажа байхадаа, Байгал далай шадарай баян Буряад ороной уняар татаһан уула шэлэнүүд, гүн сэнхир гол мүрэнүүд, сэсэг набшаар алаглаһан нуга, таряа ногоогоор халюурһан уудам тала, зайн галай гэрэлээр толорһон хото, тосхонууд нюдэндэ үзэгдэжэ, эрхэ сүлөөтэ, зол жаргалта ажал хүдэлмэри болон эрдэм һургуулида дуратай эрэлхэг зоригто арад түмэнэй арюухан сэдьхэл, баатарлиг үйлэ ябадал сэдьхэлдэ шэнгэдэг бэлэй. Тэдэ зохёолнууд соонь харуулагдаһан хүнүүд өөрын онсо шэнжэтэй, үе сагайнгаа түрүү үзэл бодол баримталһан тэмсэлшэд байдаг.

«Байгал» журналай номер бүхэндэ совет олон үндэһэ яһатанай зохёолшодой бэшэһэн бүтээлнүүд ниитэлэгдэн толилогдодог байха юм. Бидэ тэдэ зохёолнууд сооһоонь совет хүнэй хүсэл зориг, интернациональна нүхэрлэл, бэе бэедээ энэрхы сэдьхэлтэй байха мэдэрэл, һайн һайхан үзэл бодол, шэнэ ёһо заншал мэдэнэбди. Эртэ урда сагһаа хойшо эрдэм номой хүгжэлтэтэй ерэһэн арад түмэнэй зохёолшодой бүтээлнүүд тэдэнэй дунда бии. Холтоһон хушалтатай урса гэрһээ мүнөө үеын байшанда орожо, бөөгэй шэбшэлгэ болон хуушан домогой орондо уран зохёол бүтээжэ ябаа эвенк мэтын арад түмэнэй зохёолшодой бүтээлнүүд мүн лэ бии байна. Энэ Октябриин социалис революциин илалта түгэс дабшалта, олон үндэһэ яһатанай хани нүхэсэлэй аша туһа гэжэ мэдэнэбди.

«Байгал» журналда дэлхэйн уран зохёолшодой эрхим һайн бүтээлнүүд толилогдодог байха юм. Калидас, Руставели, Хемингуэй, Антуан де Сент-Экзюпери гэхэ мэтын суута уран зохёолшодой бүтээлнүүдые журналай хуудаһануудта уншаабди.

«Байгал» журнал совет уран зохёолой хүгжэлтын асуудалнуудые саг үргэлжэ табижа, зүбшэн хэлсэжэ байдаг. Мүн уран зохёолой шухала асуудалнуудаар һаналаа андалдадаг заншалтай. Совет буряад уран зохёолой социалис реализмын замаар хүгжэн һалбарһан тухай асуудал табяад онуудай эсэсээр зүбшэн хэлсэһэнээ һананаб.

«Байгал» журнал манай ороной ажабайдал: соёл культурынургалта, түүхэ харуулһан бүтээлнүүдые олоор толилдог байха юм. Суута эрдэмтэн Гомбожап Цыбиковэй, жараад онуудта манай орон нютагта айлшалһан уран зохёолшод А. Бальбуров, Ц-Ж. Жимбиев болон бусад нүхэдэй замай тэмдэглэлнүүдые журналда уншаабди.

«Байгал» сэтгүүл манай ороной уран зохёолшодой бүтээлнүүдые олоор хэблэдэг байна. Ч. Лодойдамбын «Тунгалаг Тамир» гэһэн роман «Байгал» журналда ниитэлэгдэһэнэй һүүлээр «Роман-газетэдэ» толилогдоо һэн. Удаань США, Румыни гүрэнүүдэй уншагшадай һонорто тус роман хүрөө һэн. Д. Жалсараев, Н. Дамдинов, С. Ангабаев болон бусад шүлэгшэдэй бүтээлнүүдые бидэ «Байгал» журналһаа монголшолжо, үргэн олон уншагшадтаяа танилсуулаабди. Ж. Тумуновай «Алтан бороо», Д. Батожабайн «Төөригдэһэн хуби заяан», Б. Мунгоновой «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэһэн романууд болон бусад нүхэдэй туужанууд ба рассказуудые анхан «Байгал» журналда уншаад, монгол хэлэн дээрээ оршуулһан байнабди. Бидэ дэлхэйн соёлтой танилсаха зуураа, өөһэдынгөө дэлхэйдэ танюулха хүсэлтэйбди. Имэ арюун нангин хүсэлэймнай бэелхэ хэрэгтэ «Байгал» журнал аша туһа хүргэдэг байна гэжэ баясан тэмдэглэнэбди.

«Байгал» журналаймнай хуудаһанууд улам зузааржа, совет буряад нүхэдэймнай уран бүтээл Байгал далай мэтэ тунгалаг, Саяан уула мэтэ мүнхэдөө мандан бадархань болтогой!

Г. ЖАМСРАНЖАВ,
Монголой уран зохёолшо.

Улаан-Үдын түймэр сараха түбэй пунктда дүрбэн радио-диспетчернүүд үдэр һүнигүй дежурлана. Тэдэнэй ажал тон ехэ харюусалгатай. 24 часай туршада диспетчернүүд хэзээдэшье бэлэн байдаг. Диспетчер Нина Дмитриевна Ушакова коллектив соогоо хүндэтэй болоһоор үнинэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: радио-диспетчер Н. Д. Ушакова ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХОЁР ОРОНОЙ СПОРТСМЕНҮҮДЭЙ УУЛЗАЛГА—УЛААН-ҮДЭДЭ

РСФСР-эй болон МНР-эй суглуулагдамал командануудай дунда столой теннисээр уласхоорондын уулзалга октябриин 21—22-ой үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэхэнь. Хоёр ороной суглуулагдамал командануудай уулзалга Буряадай спортын түүхэдэ түрүүшынхеэ үзэгдэхэнь шуу.

Хүршэ Монгол ороноой манай ерэхэ команда зургаан хүнһөө бүридэнэ. Тэдэнэйнь дунда дэлхэйн ба Азиин, уласхоорондын олон тоото мүрысөөнүүдтэ хабаадагшад бии.

РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ орожо, оронойнгоо нэрэ хүндые хэд хамгаалхань гээшэб гэхэдэ, иимэ. Россин Федерациин 1972 оной чемпион, спортын мастер Мария Каспарова, республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ шалгарһан Виктор Попов (Куйбышев), Василий Торлакян (Ленинград), спортын мастер Раиса Свинкина, Александр Сарибекян ба бусад болоно.

Эдэнэр бултадаа уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ хабаадаһан түүхэтэй. Тиихэдэ Виктор Попов, Мария Каспарова хоёр столой теннисээр СССР-эй болон Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ Советскэ Союзай суглуулагдамал командын нэрэ хүндые хамгаалһан байха юм.

РСФСР-эй суглуулагдамал командын мүнөө үедэ Улаан-Үдэ ерээд, болохоёо байгаа мүрысөөндэ бэлдэхэ зуураа, Буряадай республикын командатай нүхэр ёһоной уулзалга үнгэргэбэ. Гэхэ зуура, нютагаймнай спортсменүүд тэдэнтэй ана мана наадабашье, 5:11 гэһэн тоотойгоор шүүгдэә.

Буряадай суглуулагдамал командын гэшүүн, республикын чемпион Альберт Запорожскиие онсо тэмдэглэмээр. Юуб гэхэдэ, энэ уулзалгада Альберт гурбан шүүбэритэй байгаа. Тиигэхэ зуураа, СССР-эй спортын хоёр мастерые ахижархёо ха юм.

Альберт Запорожский Россин Федерациин командада зүб оруулагдаа. Тэрээнһээ гадна, Зүүн-Сибириин технологическа институдай студентнэр, мастерта кандидадууд Юрий Кушнарёв, Владимир Коденев, республикын эдиршүүлэй спортын һургуулиин һурагшад Гена Ломпилов, Миша Серышев, Сэржэма Дугарова, Лена Бутина гэгшэд мүрысөөндэ хабаадалсаха.

Столой теннисээр хоёр ороной хоорондо үнгэрхэеэ байгаа мүрысөөн «Труд» бүлгэмэй спортын байшан соо октябриин 21-дэ, үглөөнэй 10 час 30 минутаһаа эхилхэнь.

В. ПЛУТТ,
столой теннисээр Буряадай федерациин түрүүлэгшэ, бүхэсоюзна категориин судья.

ТҮРҮҮ МАЛШАД МОСКВА МОРДОБО

ОРЛИК. (В. Галсанов «Буряад үнэн» газетын хүдөө бэшэгшэ). «Коммунизм», «50 лет Октября» колхозуудай түрүү малшад түлөөһэгүй путевкоор Москвагай ВДНХ-да ошохоор мордобо.

200 хашараг харууһалха зуураа, толгой бүхэнэйнь шэгнүүрые сүүдхэдээ 900—1000 граммаар нэмээжэ шадаһан Федор Бадмаевич Габанов, 300 адуунай эзэн, 100 гүүнһээ 80 унага абаһан адуушан Бадма Цыреторович Наханков, «50 лет Октября» колхозой нэгэдэхи бригадын партийна эхин организациин секретарь Бато Лопсонович Аюшеев гэгшэд оронойнгоо ниислэл хото мордогшодой дунда бии.

Һурагшадай анхаралда

ГЭНЭ ГЭТЭЖЭ БАЙХА ГЭЖЭ БИИ

ҮХИБҮҮД! Хүйтэн үбэлнай газаа оробо. Тиигэбэшье һаань, таанад тэсэжэ ядан хүлеэнэ ёһотойт. Юуб гэхэдэ, үбэлдөө угаа гоё хаям даа! Хурдан коньки үмдөөд, елүүр дээгүүр шубуун шэнгеэр шууяхада, үндэр хадын оройһоо һолжорон буухада сэнгүү ааб даа.

Тиигэбэшье үхибүүд, елүүр дээрэ наадахадаа, хадаһаа һолжорходоо, зарим тэды захяа заабари хадуужа абахыетнай хүсэнэбди. Тэдэ заабаринуудые мэдээд ябахада, хүн бүхэндэ туһатай юм.

Газаа хүйтэржэ захалхадань, гол мүрэнэй, нуур сөөрэмэй уһан хүрэжэ, мүльһөөр хушагдажа, эхилдэгынь хэндэшье мэдээжэ. Теэд түрүүшын мүльһэн дээрэ нюдэ нюургүй гаража болохогүй. Юуб гэхэдэ, хараха япзада тэрэ зузааншье һаа, үнэн дээрээ хүниие даахаар бэшэ байжа магад. Тиимэһээ ганса нэгээрээ гү, али бүлэг бүлэгөөрөө мүльһэн дээрэ гансата гаража огто болохогүй. Мүльһэнэй 10—12 сантиметр зузаанаар хүрөөд байбал, таанадай тэндэ халтирхада аюулгүй байха. Энээниие, үхибүүд, бүхөөр хадуужа абагты!

Саһаар хушаатай мүльһэн бүришье аюултай байжа болохо. Юуб гэхэдэ, саһан доорохи мүльһэн удаан зузаардаг. Заримдаа уһан юрэнхыдөө 10—15 сантиметр хүрэһэн аад, саһан доро миил 3 сантиметр байдаг ушар дайралдадаг. Фабрика заводуудай үйлэдбэридэ хэрэглэгдэжэ, бүлеэн болоһон уһан гол, мүрэндэ шудхадаг һаа, тэрэ шадарай мүльһэн нимгэн байхаһаа гадна, уһаниинь шье хүрэнгүй, ехэ харзануут харагдадаг. Тиимэһээ энэ тойрон наадаһан үхибүүд, ойлгогты: аба, эжынэрэймнай хэлсэдэгээр гэнэ гэтэжэ байха гэжэ бии.

Түргэн урасхалтай уһанай шудхадаг газарта мүльһэн мүн лэ нимгэхэн байдаг. Иимэ газарнуудта халтиржа наадахаһаа байха, ябагааршье абахань аюултай юм.

Үбэлдөө хүнүүд мүльһэн доороһоо загаһа баридаг. Тиихэдээ нэгэ метр шахуу үргэнтэй нүхэнүүдые малтадаг. Эдэ нүхэнүүд хүреэлэгдэдэгшьегүй, харин үглөөтүүрнь нимгэхэн мүльһөөр хушагдаад байдаг. Дээрэнь хярмат унабал, оройшье мэдэгдэхээр бэшэ болошодог. Тиимэһэн тула, үхибүүд, мүльһэн дээрэ наадахынгаа урда оршон тойрон газараа анхаралтайгаар харагты, һэжэглэмээр юумэнэй байбал, шалгажа үзэгты.

Үндэр, эгсэ эрьеһээ мүльһэн дээрэ бууха гээшэ ехэ аймшагтай. Эрьеһээ түргөөр бууһан хүн харза, соолго харабашье, гансата зогсожо гү, али бэеэ хажуу тээшэнь залажа үрдидэггүй. **Үхибүүд**, сана, шаргаар һолжорхын, конькигаар гүйлгэхын урда наадаха талмайгаа түхеэрэгты, ехэшүүлдэ харуулагты. Тэдэнэр танда хэзээшье һайн зүбшэл үгэхэ ха юм даа.

ҺУРАГШАД! Хэрбээ таанадай нэгэнтэй гэнтын аюулай тохёолдоо һаа, тэрээндээ шамдуу туһалагты. Тиигэхэ зуураа, нэгэ хэдэн заабари һайн мэдэхэ байха ёһотойт:

1. Сүмэрһэн мүльһэндэ баймгашаа бү дүтэлэгты, хүл, гараа хажуу тээшэнь арбайлгаад, гэдэһэн дээрээ һолжорон ерэгты. Тиигээгүй һаа, уһа руу унажа болохот;

2. Хэрбээ гар доротнай ута модоной байбал, 3—5 метрэй зайһаа тэрэнээ аюулда оросошодоо һарбайгты. Модо барижа шадабал, тэрэтнай уһанһаа мүлхеэд гараха ёһотой.

ҮХИБҮҮД! Иимэнүүд ушар хэнтэйтнайшье тохёолдожо магад. Хэрбээ иимэ байдалда оробол, бэедээ найдангүй, туһаламжа дуудагты. Уһанда унабал, мэгдэхэ хэрэггүй, хоёр гараа урагшань залаад, аалиханаар сээжээрээ мүльһэн дээрэ гарахые оролдогты. Мүльһэн дээрэ гарамсаараа гүйжэ бодонгүй, хэбтэһэн лэ зангаараа аюулһаа холодогты.

Мүльһэн дээрэ, үхибүүд, ойлгожо наадагты.

И. ДОРЖИХАНДАЕВ,
ОСВОД-ой Буряадай республиканска соведэй түрүүлэгшын орлогшо.

ТЕЛЕФОН-РАДИО ХИЛЫН СААНАҺАА ТЕЛЕГРАФ

ПРАГА

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ

ТАСС

Чехословакида үнгэргэгдэһэн РСФСР-эй үдэрнүүд Прагадахи совет эрдэм ба соёлой байшан соо баярай оршон байдалда нээгдэбэ. РСФСР-эй үдэрнүүд СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе һайндэрлэлгын урда тээ ЧССР-тэ үнгэргэгдэжэ байһан хэмжээ ябуулгануудай нэгэниинь болоно. Соведүүдэй ороной союзна республиканууудай ажабайдал, соёл культура ба искусство тухай аха дүү ороной улад зон мэдэжэ абаха байна.

Чехословакида үнгэргэгдэһэн РСФСР-эй үдэрнүүдэй үедэ Россин Федерациин театрай, хүгжэмтэ коллективүүд бэлиг шадабаряа харуулха, выставкэнүүд нээгдэхэ юм.

БАРУУН БЕРЛИН

СЪЕЗДДЭ БЭЛЭДХЭЛ

ТАСС

Октябриин 20-һоо 22 болотор үнгэргэгдэхэеэ байгаа партийна съезддэ Баруун Берлинэй Социалис нэгэдэмэл партиин гэшүүд бэлэдхэл хэжэ байна гэжэ бюрогой гэшүүн, Баруун Берлинэй СЕПГ-гэй правлениин секретарь Б. Кустер, ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, мэдүүлбэ. Делегадуудай конференцинүүд партиин бүхы районно эмхинүүдтэ боложо, худэлмэришэд ба залуушуулай дунда партиин нүлөөнэй улам үргэдэжэ байһые харуулна гээд тэрэ хэлээ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, партиин зэргэ нилээд нэмэһэн байна. Вьетнам арадтай һанал нэгэтэй байһанаа конференцидэ хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлээд, Индокитадта США-гай үйлэдэжэ байһан зэрлиг түримхэй ябуулгануудые эрид буруушааба.

БОНН

В. Шеелиин мэдүүлгэ

ТАСС

Ноябриин 19-дэ болохо парламентын һунгалтада илажа гараа гээшэ һаа, СДПГ-СВДП правительственнэ нэгэдэлээ үргэлжэлүүлхэ юм гэжэ сүлөөтэ демократическа партиин түрүүлэгшэ, ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр В. Шеель мэдүүлбэ. ХДС/ХСС-эй ба СВДП-гэй хоорондын бүлэглэл тухай ХСС-эй түрүүлэгшэ Штраусай һаяхан оруулһан дурадхалые В. Шеель. Дюссельдорфдо үгэ хэлэхэдээ, буруушааба. «Бэелүүлэгдэжэ байгаа политикын бүхы һалбаринуудта ХДС/ХСС зонхилхы партинууд—СДПГ-дэ, СВДП-дэ зүрюу харша ябуулгануудые хэдэг байна» гэжэ В. Шеель мэдүүлээ.

ВАШИНГТОН

Вашингтондо хөөрэлдөөнүүд болоно

ТАСС

Американ хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүдые хэхэеэ Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр Масаеси Охира США-гай ниислэл хото ерэбэ. Октябриин 18-да тэрэ США-гай гүрэнэй секретарь У. Роджерстой уулзаба, харин октябриин 20-до президент Р. Никсонтэй уулзажа хөөрэлдэхэ байна.

Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ япон-американ худалдаа наймаанай харилсаануудта гол анхарал хандуулагдаха аабза гэжэ эндэ тоологдоно.

Египедэй Араб республикада революциин һүүлээр миллион шахуу феддан газар элдүүрилэгдээ. (Феддан 0,42 гектартаай адли) Элһэн сүл губиһаа сүлөөлэгдэһэн газарнуудта томо томо ажахынууд эмхидхэгдэнэ, шэнэ хүдөө ажахын техникэ асарагдана. Шэнэ газар элдүүрилгэдэ совет мэргэжэлтэд эрдэм, дүршэл шадабарияа хубаалдан, совет оньһон техникэ хэрэглэхэдэнь туһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СК-4 гэжэ совет комбайн Ат-Тахрир провинциин оньһожоруулагдамал фермын поли дээрэ. Энэ ажахышье Советскэ Союзай туһаламжаар баригдаһан юм.

ТАСС-ай фотохронико.

САНТЬЯГО

ЧИЛИДЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Чилиин ниислэл хотын, бүхы орон доторой байдал шахардуу шанга байһаар. Сантьяго провинцидахи онсо байдалай зонодо комендантын час соносхогдоо.

Хархис хүсэнүүд орон дотор граждан дай үүдхэхэ оролдолго гаргана гэжэ Чилиин президент Сальвадор Альенде хэлэбэ. Хархис хүсэнүүдэй харата һанаашалгануудые буруу һүргэхын тула бүхы арад зон правительстваа нягтаар тойрон жагсаха ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Хүн зоной зэбсүүрхэл үүдхэхын тула эдеэ хоол ба бусад ашаа зөөлгэдэ һаад тойбо татаха гэжэ хархис хүсэнүүдээр тухиргаһан транспортын зээд оролдоно. Тиигэшье һаань, Арадай нэгэдэлэй правительстваа Чилиин арад батаар дэмжэн, хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

ПХЕНЬЯН

Урда Корейдэ юун болоноб

ТАСС

Урда Корейдэ сэрэгэй байдал соносхогдоо гэжэ Сеулһаа мэдээсэбэ. Пак Чжон Хи гэгшын захиралтаар «национальна суглаан» тараагдаа, «конституциин» зарим статьянууд саг зуура болюулагдаа, политическэ партинуудай ябуулга хоригдоо. Олоной урда үгэ хэлэлгэ, политическэ шэнжэтэй суглаануудые демонстрацинуудые үнгэргэлгэ хоригдоо, хэблэлдэ тунхаглагдаха, радио ба информационно агентствэнүүдээр дамжуулагдаха материалнууд нарингаар шалгагдана, дээдэ һургуулинуудай хэшээлнүүд саг зуура болюулагдаа.

Тохёолдоһон байдалһаа уламжалан, иимэ онсо хэмжээнүүд абтаһан байна гэжэ Пак Чжон Хи тайлбарилба. Эдэ хэмжээнүүд Корейн урда, хойто хубинуудай хоорондын хөөрэлдөөндэ бата тулгатай байха ябадал хангаха зорилготой гэбэ.

МАДРИД

Горнягуудай илалта

ТАСС

Испаниин Овиедо хотодохи «Унеса» компаниин шулуу нүүрһэнэй шахтын горнягууд илалта туйлаба. Эдэнэр һарын турша соо буһалгаа хэжэ, захиргаанай буруу шиидхэбэреэр ажалһаа гаргагдаһан 223 нүхэдөө хуушан ажалдань оруулгаха болобо.

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Түбэй хада гүбээлиг газарта болоһон байлдаануудта Урда Вьетнамай Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд удаа дараалан илалтануудые туйлана. Плейку хото шадархи сайгон сэрэгүүдэй шухала бааза—Митханиие сүлөөлөөд, Контум хото шадар сэрэгэй ябуулгануудаа улам эдэбхижүүлжэ байна. Октябриин 17-ной үглөөгүүр Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд энэ провинциин түб шадарай хоёр тосхониие эзэлэн абаһан байгаа. Сайгон командовани энэ район худар шэнэ хүсэ яаралтай түргөөр эльгээхэ ушартай болобо гэжэ американ информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ.

Сайгон хотые Урда Вьетнамай бусад районуудтай холбодог гол харгы замуудта шанга тулалдаанууд боложо үргэлжэлһөөр. Эдэ харгы замай ехэнхи участогуудые патриодууд хиналтадаа абанхай.

Сайгон шадархи Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бэхилэлгэнүүдые американ-сайгон авиаци хархис муухайгаар бомбодоно. Октябриин 17-до стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд 40 тухай добтолго хэжэ, ниислэл хото шадарай һуурин нютагуудта мянта гаран тонно бомбо хаяһан байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Пномпень хотоһоо 30 километртэ байдаг 5-дахи харгые таһа дүүрээд, Камбоджын патриотическа хүсэнүүд хархис этэгээдүүдтэ шанга харюу сохилто хэжэ байна. Кхмерскэ информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, октябриин 6-һаа 10 хүрэтэр болоһон байлдаануудай үеэр Камбоджын патриодууд дайсанай 400 солдадые хүлһөөнь буулгаһан, американ 7 самолёт унагааһан байха юм.

ХАНОЙ. (ТАСС). Һүүлэй хахад жэлэй турша соо Түбэй хада гүбээлиг газарта болоһон шанга байлдаануудай үедэ Урда Вьетнамай сүлөөлэлгын хүсэнүүд ехэ амжалта, илалта туйлаа гэжэ АПО агентство тэмдэглэнэ. Энэ үе соо патриодууд дайсанай 42 мянган солдадые хүлһөөнь буулгаа, сэрэгэй 3 мянган машина, тэдэнэй тоодо 500 гаран танк, бронетранспортер, 154 ехэ буу һандаагаа, 300 гаран самолет, вертолет буудажа унагаагаа, гэмтээгээ.

БУДАПЕШТ

Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй баримталдаг политика тухай

ТАСС

Венгриин профсоюзуудай орган — «Непсава» газетэ «Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй политикын уг зорилго ба онол арганууд» гэһэн статья тунхаглаа. Энэнь ехэ яһатанай дээрэлхы шовинизмын политика байһан зандаа. Тэрэ Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй хамагые зонхилхо гэһэн хархис һанаашалтануудые элирхэйлнэ гэжэ статья дотор тэмдэглэгдэнэ. Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулгануудые үнгэргэлгэ, социалис оронуудай нэгэдэлые һуларуулха, уласхоорондын коммунис ба худэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, империализмда эсэргүү тэмсэл хэдэг фронтын эб эе таһалха хүсэл эрмэлзэлтэй.

Һүүлэй үедэ хархис ябуулгануудые үнгэргэхэ арга онолоо хубилгаһан байна гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. «Соёлой хубисхал» гансашье дотоодын бэшэ, мүн уласхоорондын байдалай талаар ехэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулаа гэжэ Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд ойлгоһон байна.

США-тай, Японтой, ФРГ-тэй харилсаа тогтоохын тула Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд һүүлэй үедэ дипломатическа ябуулгануудые үнгэргөө. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүд эбэй ёһоор зэргэ оршон һуужа шадаха гэжэ Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй мэдэрэлгые амаршалжа болоно гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Капиталис дэлхэйн ехэ ехэ гүрэнүүдтэй харилсаагаа һайжаруулхадаа, Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд ехэ яһатанай дээрэлхы, Советскэ Союзда эсэргүү ябуулгануудаа улам үргэдхэхэ, хараа бодолтой.

Хитадай делегациин хүтэлбэрилэгшэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Маогой баримталдаг мүнөөнэй политикые элирхэйлһэн байна.

Хитадай гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо уласхоорондын ехэ хуралдаанда правительствынгаа баримталжа байгаа мүнөөнэй политикын уг зорилгонууд тухай хэлэхэдээ, эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха али бүхы дурадхалнуудые буруушааһан байна гэжэ «Непсава» газетэ тэмдэглэнэ. Советскэ Союзай бэелүүлжэ байгаа эб найрамдалта политика тушаа хардалга, гүрдэлгэ хээ.

БЕЙРУТ

ЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГАНУУД ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ТАСС

Ливанда эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулгануудаа Израилиин авиаци үргэлжэлүүлһээр. Октябриин 15-да Израилиин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй самолёдууд Ливанай агаарай дайда руу дахинаа нэбтэрэн орожо, Бейрут шадарай һуурин тосхонууд ниидэһэн байна.

Ливанай хүн зониие айлган һүрдөөхын тула Израиль иимэ харата ябуулгануудые хэнэ гэжэ Палестинын информационно агентство мэдүүлбэ.

Ливанай президент С. Франжье, премьер-министр С. Салам, гадаадын хэрэгүүдэй министр Х. Абу Хамад Ливанда эсэргүүгээр Израилиин хэдэг ээрхэг түримхэй ябуулганууд тухай, октябриин 15-да зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоһон тухай асуудалнуудые тусхай заседани дээрээ зүбшэлһэн байна. Тус асуудалаар тусхай бэшэг ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхаймда эльгээхээр шиидхэгдээ.

Энэ үдэр гадаадын хэрэгүүдэй министр Х. Абу Хамад Аюулгүйн Соведэй гэшүүн оронуудай элшэн сайдуудтай уулзажа, Ливанда Израилиин хархис муухайгаар добтолһон тухай элирхэйлэн мэдээсэһэн байна.

УЛАСХООРОНДЫ[Н] ҺОНИН

АНДЖЕЛА ДЭВИС[ЭЙ] ПРЕСС-КОНФЕРЕН[ЦИ]

НЬЮ-ЙОРК. (ТАС[С]). Американ коммунистка А[н]жела Дэвис социал[ис] оронуудаар аяншалха [...] империализмда эсэргүү [...] дуудай тэмсэлтэй тани[...] һан байгаа. Анджела Д[э]сэй үнгэргэһэн пресс-ко[нфе]ренци энэ тэмсэлдэ зор[ю]лагдаба. Нью-Йоркын [...]лемдахи марксис һура[...] түбтэ американ коммун[ис] журналистнуудтай уулз[...]

«Богонихон болзор [...] аяншалаашье һаа, со[циа]лизм тухай ехэ юумэ [...] болоһон байнабди, — [...] А. Дэвис хэлэбэ.—Хүд[элмэ]ришэн ангида социал[изм] юу үгэһыень ябаһан л[...] зартаа хараабди. Амер[...] негрнүүдэй, Пуэрто-Р[ико] ба США-гай үгытэй ту[...] ажалшадай байдалтай, [...] һуудалтай зэргэсүүлэ[...] суулхада, тад ондоо б[...]

А. Дэвисэй бүрид[...] ороһон американ Ком[...]тиин делегаци социал[ис] оронуудаар аяншалха [...] дөө тэндэ национ[...] асуудалай ямараар шии[...]дэдэг байһантай тани[...] арга боломжотой байба.

ГЕНРИХ ГЕЙНЫ[Н] ДУРАСХААЛДА

БОНН. (ТАСС). Суут[...]мец поэт Генрих Гейны[...]рэһөөр 175 жэлэй ойн [...] һэнтэй дашарамдуулан, [...]дэй дурасхаалда зорюула[...]һан уласхоорондын конг[...] Дюссельдорфдо нээг[...] Дэлхэйн олон оронууд[...]дэнэй тоодо Советскэ С[...]зай, Польшын, ГДР-эй [...] тухай эрдэмтэд, публ[...]нүүд конгрессэй хүдэл[...]дэ хабаадана. 25 эл[...] хэгдэхэ байна. Проф[...] Голо Манн гол элидха[...]жэ, дүрбэн үдэрэй ту[...] соо хүдэлмэрилхэ конгр[...] нээгээ.

ШЭНЭ ПРАВИТЕЛЬСТ[ВО] ЭМХИДХЭГДЭЭ

ОСЛО. (ТАСС). Но[р]гиин шэнэ правительст[...] эмхидхэгдэһэн тухай [...]тябриин 17-до соносхог[...] Христианско-арадай [...]тиин түрүүлэгшэ Л. Кор[...] тэрэниие хүтэлбэри[...] Христианско-арадай парт[...] түбэй партиин, Венстре [...] тиин түлөөлэгшэд пр[...]тельствын бүридэлдэ ор[...] Октябриин 18-да пр[...]тельство тангариг үгөө.

ПАКИСТАНАЙ ЖУРНАЛИСТНУУД ИНДИДЭ ЕРЭБЭ

ДЕЛИ. (ТАСС). Пакис[та]най мэдээжэ хоёр жур[на]лист — «Доон» газетын [...]мад редактор Мазхар [А]Хан, газетын политиче[...] шэнжэлэгшэ Сайед Ма[...]ла Индиин правительст[...] айлшад боложо, Делидэ [...]бэ. Нёдондо жэлэй дек[...] соо хоёр ороной хоор[...] зэбсэгтэ хёмороонон [...] һонһоо хойшо Пакиста[...] журналистнууд түрүү[...]хеэ Индидэ айлшалжа [...]на.

Пакистанай журнал[ис]нууд Индиин түсэбл[...] министр Д. П. Дхар[...] премьер-министрэй ах[...] секретарь П. Н. Хаксар[...] Делидэ уулзажа, хөөрэл[...]

Бангладешэй Арадай [...]публикые Пакистанай [...] зон мэдэрнэ, Азида эн[...]нэ гүрэнэй байгуулагд[...] «шухала зайлашагүй у[...] гэжэ тоолоно гээд «До[...] газетын ахамад редак[...] Мазхар Али Хан хэбл[...] түлөөлэгшэдэй урда үг[...]лэхэдээ тэмдэглээ.

ПРАВДА БУРЯТИ[И]

Нэгэдэхи хууда[һан] «Ерэхэ жэлэй ургасы[н] лөө» — түрүү бэшэг. [...]тябриин урда тээхи [...]сөөн» — подборко. Б[...]дай АССР-эй Верховно [...]ведэй Президиумэй Указ [...] ТАСС-ай һүүлэй мэд[...]нүүд.

Хоёрдохи хууда[һан] «Өөртөө эрилтэтэй байх[...]» В. Алешинагай коррес[пон]денци. Буряадай АСС[Р-эй] Верховно Соведэй VI с[...] дээрэ баталагдаһан Хү[...] Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хууда[һан] Буряадай хүдөө ажахы[н ин]ститудай 40 жэлэй ойдо [зо]рюулагдаһан материал[...]

Дүрбэдэхи хууда[һан] Нютаг нютагай һонин[...] Хилын саанаһаа.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА «ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

16.05 — Һүүлэй һонин. 16.10 — Һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. «Орлёнок» гэжэ телестудиин эдир корреспондентнүүдэй уулзалга. 16.55 — Документальна фильм. 17.10 — Олон түмэнэй ленинскэ университет. «Ниитын үйлэдбэриин ашаа үрэ дээшэлүүлхэ зам». 17.40 — **Үнгэтэ телевидени.** СССР-эй арадай артист Юрий Гуляев дуулана. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

19.30 — «Шинии һуралсалай номуудһаа гадуур»— һурагшадта зорюулагдаһан программа. 20.10 — «Үдэшын Улаан-Үдэ» — телевизионно газетэ. 20.50 — «Фитиль» — шог ёгто бүхэсоюзна журнал. 21.00 — «Хүдөө ажахын эрдэмэй университет». 21.40 — Һүүлэй һонин (буряад хэлэн дээрэ).

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

21.55 — **Үнгэтэ телевидени.** «Будьте здоровы» — документальна фильм. 23.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 24.00 — «Дуун-72». 00.30 — **Үнгэтэ телевидени.** Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө. «Спартак» — «Кайрат» командануудай мүрысөөн.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА «ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

19.30 — «Тропой бескорыстной любви» — уран һайханай фильм.

«Спортлото» гэһэн тэмдэгтэй шара хайрсагууд Улаан-Үдэ городой хэлхеэ холбооной иимэ отделенинүүдтэ табигданхай гэжэ «Спортлотогой» Буряадай зонын управлени мэдээсэнэ:

СОВЕТСКЭ РАЙОН

Почтамт — Ленинэй үйлсэ, 61.

Хэлхеэ холбооной гурбадахи отделени — Дивизионная станци, 1-хи участок, 57.

Хэлхеэ холбооной дүрбэдэхи отделени — Шэлэй заводой посёлок, Воронежско үйлсэ, 3.

Хэлхеэ холбооной арбадахи отделени — Батарейкэ, Серовой үйлсэ 4.

Хэлхеэ холбооной 18-дахи отделени. «Полет» гостиница. (Аэропорт).

Хэлхеэ холбооной 30-дахи отделени — Ивалгинска үйлсэ, 15 (Сэлэнгын баруун бэе).

ОКТЯБРЬСКА РАЙОН

Хэлхеэ холбооной табадахи отделени — Бабушкинай үйлсэ, 11.

Хэлхеэ холбооной 6-дахи отделени — Киевскэ үйлсэ, 13 (Мяханай комбинат).

Хэлхеэ холбооной 13-дахи отделени Ключевская үйлсэ 45 (Модоной завод).

Хэлхеэ холбооной 16-дахи отделени — Баградай үйлсэ, 38 (Южный поселок).

Хэлхеэ холбооной 26-дахи отделени — Тверская үйлсэ, 35, (Горький посёлок).

Хэлхеэ холбоонооой 33-дахи отделени — Алтайска үйлсэ, 2. (Октябрьский поселок).

ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙОН

Хэлхеэ холбооной 2-дохи отделени — Октябрьска үйлсэ, 19. (ЛВРЗ).

Хэлхеэ холбооной 7-дохи отделени—посёлок Загорск. Площадка, 33.

Хэлхеэ холбооной юһэдэхи отделени — Горькиин үйлсэ, 11.

Хэлхеэ холбооной 11-дэхи отделени — Гагаринай үйлсэ, 36.

Хэлхеэ холбооной 12-дохи отделени — Кумысээр эмнэлгын газар (Дээдэ Онгостой).

Хэлхеэ холбооной 21-дэхи отделени — Шишкинэй үйлсэ, 3 (Аршан поселок).

Хэлхеэ холбооной 24-дэхи отделени—Майска үйлсэ, 1 (Шишковка).

Хэлхеэ холбооной 25-дахи отделени—Тропининай үйлсэ, 12. (Кирзавод).

Хэлхеэ холбооной 34-дэхи отделени — Октябриин 50 жэлэй проспект, 34.

Хэлхеэ холбооной 38-дахи отделени — Юнадуудай үйлсэ, 2. (Орешковэй посёлок).

Худалдан абтаһан карточканууд эдэл хайрсагууд руу табигдаха ёһотой.

* * *

Шүүбэринүүд Улаан-Үдэ городой иимэ нөөсэлгын кассануудһаа үгтэхэ.

СОВЕТСКЭ РАЙОН

301. Илалтын проспект, 10.

301/01 Главпочтамт.

301/02 Соведүүдэй байшан.

301/07 Дивизионная станци, 1-дэхи участок.

301/022 Серовой үйлсэ, 4. (Батарейка).

301/063 Шэлэй заводой управлени.

301/048 Ленинэй үйлсэ, 15 а.

ОКТЯБРЬСКА РАЙОН

301/016 Мяханай комбинат.

301/041 Бабушкинай ү[й]лсэ, 17.

301/045. Ключевская [үйл]сэ, 45. (Модоной завод).

301/057. Павловай үйл[сэ,] 23.

301/067. Терешков[ой] үйлсэ, 20 а.

ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙОН

6048. Октябрьска үйлсэ, [...]

6048/012. Түмэр хар[гын] вокзал.

6048/027. Гастеллын [үйл]сэ, 11.

6048/044. Пушкинай [үйл]сэ, 18. (Шишковка посе[лок]).

6048/055. Рылеевэй [үйл]сэ, 3.

6048/060. Октябриин [50] жэлэй проспект, 34.

 ● Типография управления по делам издательства, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04587. Заказ № 1361.